УзССР Давлат китоб палатаси

Ҳаксевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ♦ TOŞKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1995 йил 15 февраль, чоршанба • № 13 (10.689) • Эркин нархда сотилади

1995 ЙИЛ — МАМЛАКАТИМИЗДА ИҚТИСОДНИ БАРҚАРОРЛАШТИРИШ ЙИЛИ БЎЛИШИ КЕРАК

МАМЛАКАТИМИЗДА амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотнинг асосий йўналишларидан бири саноат ишлаб чиқаришини қишлоқ хўжалигига кенг кўламда олиб киришдан иборатдир. Деҳқончиликда етиштирилаётган маҳсулотларни қайта ишлаш, хом ашёни тайёр маҳсулотга айлантириш унинг мазмунини ташкил этади. Бу қўшимча даромад келтиради. Шундай йўл билан эса деҳқон янада бой бўлади, унинг турмуш шароитлари фаровонлашади. Янги иш ўринларини ташкил этиш орқали қишлоқ жойларида ортиқча бўлган ишчи кучини яратувчилик меҳнатига жалб қилинади.

Бугун вилоятимиздаги каби Ўртачирчиқ туманида ҳам бу соҳада катта ҳажмдаги ишлар амалга оширилмоқда. «Бегим» ҳиссадорлик жамиятининг фаолияти бу тадбирнинг ниҳоятда зарур ва фойдали эканлигидан далолат берувчи ёрқин мисол бўла олади. Ҳозирги вақтда туманда энг йирик қишлоқ саноат корхонаси ҳисобланган бу жамиятда ишлаб чиқариш ҳажми йил сайин ортиб бормоқда. Янги-янги иш ўринлари ташкил этиляпти. Энг муҳими, унинг бўлинмаларида меҳнаткашларнинг кундалик эҳтиёжлари учун зарур бўлган турли хил кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқарилмоқда.

Ҳиссадорлик жамияти бундан беш йил илгари туманда биринчилар қаторида мулк шаклини ўзгартирган корхона бўлган эди. У дастлаб жамоа ижараси асосида ишларди. Бор йўғи 10 минг сўм маблағи бор эди. Албатта бу нисбатан жуда кам эди. Бироқ яхши ният билан, олийжаноб мақсад билан қўйилган дастлабки қадамнинг кейингилари ҳам кўнгилдагидек бўлди.

Бу корхонанинг ташкил этилишини кўп жиҳатдан тадбиркорлар Саидаъло Тўраев, Абдураҳим Ваққосов каби сергайрат йигитлар номи билан боғлашади. Улар корхонани ижарага олиш ташаббуси билан чиқишган эди. Ўша вақтда кўпчилик иш юритишнинг бу янги усули афзалликларидан бехабар эди. Бироқ ташаббускор тадбиркорларнинг саъй-ҳаракатлари беиз кетмади. Улар жамоага ижара асосида ишлашнинг моҳиятини тушунтира олдилар. Шу туфайли кўпчилик уларга эргашди. Ижара корхонаси дастлабки қийинчиликларни енгиб, юксалишнинг равон йўлига чиқиб олди. Кўпчиликнинг розилиги билан унга «Бегим» номи қўйилди. Шундан сўнг у қишлоқдаги забардаст ишлаб чиқариш корхонасига айлана борди.

1993 йили эса ҳиссадорлик жамиятига айланган бу корхонанинг қатор қишлоқларда бўлинмалари очилди. Уларнинг сони 10 тадан ҳам ошиб кетди. Бундай кичик корхоналар ва цехларнинг ҳар бири муайян маҳсулот ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган. Бу иш ҳажмини кўпайтириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, унинг харидоргирлигини оширишда ҳам қўл келмоқда. Чунки, ҳар бир бўлинма жамоаси ўз маҳсулотининг бозори чаққон бўлиши учун тинмай изланаяпти. Бундан аввало уларнинг ўзлари манфаатдор бўлаяптилар. Қанча кўп даромад, фойда олишса маошлари ҳам шунча кўп бўлади, уларни ижтимоий муҳофаза қилиш учун кўпроқ маблағ ажратилади.

Ҳозирги вақтда корхонада 20 га яқин турдаги кенг истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда. Улар орасида устки кийимлар, резина ва ёғочсозлик буюмлари, тўқувчилик маҳсулотлари, гиламлар, пайпоқлар ва бошқа шу каби маҳсулотлар бор. Қатор ишлаб чиқаришлар миллий хунармандчилик анъаналарига асосланганлиги билан диққатга сазовордир. Гиламларни қўлда тўқишдан ташқари ёғоч ўймакорлиги ҳам қўлланиляпти. Бу усул билан турли хил гуллар, нақшлар солинган хонтахталар, курсилар ва ўриндиқлар, жавон ва каровотлар ҳар қандай хонадонга файз бахш этади.

Ҳиссадорлик жамиятининг хайрли ишлари ҳақида гапирар эканмиз, унинг асосий ишлаб чиқариш цехлари қишлоқ жойларида очилганлигини ҳам таъкидлаб ўтиш ўринлидир. Тумандаги қатор қишлоқлар ва жамоаларда шундай бўлимлар ташкил этилган. Қорасув қишлоғида устки кийимлар тикиш билан шуғулланувчи кичик корхона ишлаб турибди. Қирғизовул қишлоғида эса гиламдўзлик цехи барпо этилган. Роватак қишлоғида жойлашган тикувчилик цехида турли-туман кийим-кечаклар тайёрланмоқда. Яқин вақт ичида бундай бўлинмалар сони янада кўпаяди. Акмал Икромов номли, «Ўзбекистон» ҳамда «Янги тўлқин» жамоа хўжаликларида ҳам тикувчилар цехлари фойдаланишга топширилади. Ташкил этилган махсус цехда эса чет эл газламаларидан энг сўнгги урфдаги кийим-кечаклар тайёрлаш йўлга қўйилмоқда. Ҳозир бундай либосларнинг тажриба нусхалари тайёрланиб, харидорлар ҳукмига ҳавола этилди. Бозорни бундай ўрганиш иш учун албатта фойдали бўлади.

Жамият иш ўринларини муттасил кўпайтириб бормоқда. Ҳозирги вақтда 82 нафар ишчи-хизматчи меҳнатга жалб қилинган. Бу билан ўнлаб ишсизлар иш билан таъминланди. Бу соҳадаги ишлар яна давом эттирилади. Агар ўтган йили 2 миллион 682 минг сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилган бўлса, бу йил унинг ҳажмини икки баравар ошириш мўлжаллаб қўйилди.

Жамоа тадбиркорликнинг бошқа турлари билан ҳам шуғулланмоқда. Чунончи, «Роватак» жамоа хўжалигидан ижарага 4 гектар ер олинди. Бу ерда карам, помидор ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириляпти. Қурилган соф фойда эса биргина ўтган йили 100 минг сўмдан ҳам ошиб кетди. Деҳқончилик маҳсулотларини бартер асосида жамият учун зарур бўлган иш қуролларига алмаштирилмоқда. Жумладан, ҳосилнинг анчагина қисми Россия ва бошқа республикаларга юборилиб, бунинг эвазига улардан дастгоҳлар, хом ашёлар сотиб олинди. Бундан ташқари, етиштирилган деҳқончилик маҳсулотларини жамият ишчи-хизматчиларига арзон нархларда сотиляпти.

Жамиятда меҳнат кишисига ғамхўрлик тобора кучаймоқда. Қурилаётган фойданинг ортиши шунга олиб келаяпти. Ишчиларга ҳар куни овқат пули берилмоқда. Транспорт хизмати ҳам текин кўрсатиляпти. Айни вақтда цехларда иш шароитларини яхшилашга қаратилган тадбирлар кўриляпти.

Жамоа яқинда яна бир савобли ишга қўл урди. Туманда Олим Ашуров номида ўйингоҳ бўлар эди. Уни қачонлардир кимларгадир сотиб юборишганди. Шундан сўнг ўйингоҳ қаровсиз қолди. Бу жамоани ташвишлантирди. Шунинг учун ҳам уни қайта сотиб олишга аҳд қилдилар. Бунинг учун 400 минг сўм пул тўланди. Ўйингоҳни ободонлаштириш ва тартибга келтириш ишлари олиб борилди. Албатта, бу «Пахтакор» командасининг собиқ футболчиси Олим Ашуров руҳини хурсанд қилади. Ўйингоҳда ўтказилаётган барча спорт тадбирларида корхонанинг ўзи хомийлик қилмоқда. Бунинг учун зарур маблағни ажратяпти. Айни вақтда жамоа янги қурилаётган бинолар ва яқин атрофдаги мактабларга ҳам баҳоли қудрат ёрдам кўрсатмоқда.

— Республикамиз Президентининг мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришга, тадбиркорликни ҳар томонлама ривожлантиришга қаратилган қатор Фармонлари, республикамиз ҳукуматининг шу ҳақдаги қарорлари биз учун кенг имкониятлар вужудга келтирди,— дейди ҳиссадорлик жамияти раиси С. Тўраев.— Истеъмол бозорини тўлдиришга ҳисса қўшиш, янги иш ўринларини ташкил этиб, банд бўлмаганларни иш билан таъминлашга қаратилган саъй ҳаракатларимиз ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда. Мустақил мамлакатимиз равнақи, халқимиз фаровонлигини ўйлаб ишлаш бизни бунёдкорликка даъват этмоқда. Жамоамиз ўлкамизнинг обод бўлиши, халқимиз фаровонлигини ошиши учун хормай-толмай меҳнат қилади.

М. БОЗОРАЛИЕВ,
Ўзбекистон журналистлар уюшмаси аъзоси.

«БЕГИМ»НИНГ ОДИМЛАРИ

◆ Туманда энг йирик қишлоқ корхонаси ◆ Ишлаб чиқариш цехлари сони 10 тадан ҳам ошиб кетди ◆ Истеъмол бозорига 20 турдан ортиқ маҳсулот етказиб берилмоқда ◆ Ўтган йили салкам 2,7 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланди ◆ Бу йил унинг ҳажми икки баравар ортади ◆ Меҳнат кишиси ҳақида ғамхўрлик

Жамоа корхоналарида

ҲАММАСИ ОДАМЛАР УЧУН

Тадбиркорлик билан иш юритиш яхши натижалар бера бошлади.
«Девор»мебели, сандиқ, сўрилар, сим тўсиқлар, дарбозалар, шлакоблоклар тайёрлаш шу тариқа вужудга келди.

БЎКА тумани аҳолиси қурилиш ашёлари, иморат қуриш учун керакли жиҳозларни қидириб узоққа боришдан деярли халос бўлди. Яқинда туман марказида «Аҳиллик» жамоа корхонаси томонидан очилган фирма дўкони ишга тушди. Бу ерда бошқа жойлардагига нисбатан анча арзон нархда шифер, цемент, албастр, турли хил михлар, карбит, қувурлар, ойна, сантехника жиҳозлари, плиталар, металл маҳсулотлари сотилаяпти. Бундан ташқари, харидорлар корхона томонидан ишлаб чиқарилаётган юмшоқ мебеллар, бундай жиҳозлар йиғмаси, болалар каравоти, эшик, ром ва бошқа турдаги халқ истеъмоли молларини ҳам харид қилишлари мумкин. Аҳоли буюртмаси билан исталган андозадаги мебеллар тайёрланади, улар таъмирлаб берилади. Шунингдек, уй-жой қурилиши билан боғлиқ бўлган буюртмалар шу ернинг ўзида қабул қилинмоқда.

Шуниси диққатга сазоворки, «Аҳиллик» жамоа корхонаси одамларнинг оғирини енгил, узоғини яқин қилишга ҳаракат қилаяпти. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида эса бу жуда муҳимдир. Ҳалқ манфаатлари кўзланаётганлиги туфайли ҳам ишлаб чиқарилаётган буюмлар харидоргир бўлаяпти. Пировардида кўрсаткичлар яхшиланиб, корхона «Ўзмаишийхизматуюшма» тармоғида илғорлар қаторидан ўрин олди.

— Тадбиркорлик билан иш юритилса яхши натижалар қўлга киритилаверади,— дейди корхона бошлиғи Хабибулла Мирҳолиқов. — Биз имкони борича одамларнинг талаб ва истакларини ўрганишга ҳаракат қилаяпмиз. Қайси буюмлар ёки халқ истеъмоли моллари тақчил бўлса ўша нарсани ишлаб чиқаришга ҳаракат қилаяпмиз. «Девор» мебели, сандиқ, сўрилар, сим тўсиқлар, дарвозалар, шлакоблоклар тайёрлаш шу тариқа вужудга келди. Биз олти киши ишлайдиган дурадгорлик цехи ҳам очдик. Турар-жойларни қуриш-созлаш ишларини бажаришни йўлга қўйдик. Бир иморатни бошидан охиригача бунёд этиш вазифасини ўз зиммамизга олаяпмиз. Менимча бу йўл одамларга маъқул бўлаяпти.

Ишнинг кўзини биладиган, шароитга қараб бор билими ва маҳоратини қўллайдиган тадбиркор раҳбарлар ҳозирги кунда ҳар қачонгидан ҳам зарур. Айнан уларнинг оқилона фаолиятлари туфайли жамоада ютуқлар қўлга киритилади. «Аҳиллик»да эса мустаҳкам хом ашё базаси юзага келтирилгани, ишчилар ҳамжиҳатлик билан меҳнат қилишаётгани ўз самарасини бераётир. Ўтган йили режа 200 минг ўрнига 450 минг сўм қилиб бажарилди. Энг қувончлиси, шу давр ичида кўплаб янги турдаги халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди, хизматлар ташкил этилди.

Корхонада газ электр пайвандчилар Юрий Шербаков, Мурод Хайруллаев, ғишт терувчилар Абдулла Қамбаров, Рудольф Пшеничний, мебель усталари Муҳаммаджон Мирҳолиқов ва бошқаларнинг номларини фахр билан тилга оладилар. Улар меҳнатда ўрнак кўрсатиб, кунлик ва ойлик топшириқларни ортиғи билан бажаришга эришмоқдалар.

Ўтган йили корхона томонидан 105 минг сўм соф фойда олинди шунинг ҳисобига яқинда ишчи-хизматчилар учун ошхона очилди. Дам олиш хонаси, сауна қурилаяпти. «Кўкорол» давлат хўжалигида 16 гектар майдонда ёрдамчи хўжалик ташкил этиш кўзда тутилаяпти. Бу ерда корхона ишчи-хизматчилари эҳтиёжи учун сабзавот маҳсулотлари ва мевалар етиштирилади.

— Биз иш кўламини янада кенгайтирамиз,— деди суҳбат сўнггида Ҳабибулла Мирҳолиқов. — Айни пайтда белгиланган қатор тадбирларимиз аҳолига хизмат кўрсатишни янада яхшилаш имконини беради. Хорижий юртлардаги ишбилармонлар билан ҳамкорликда туманимиздаги аҳоли зич жойлашган жойларда тикувчилик маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган қўшма корхона очиш, металлдан тайёрланган рўзғор буюмларни таъмирловчи устахоналар ташкил этишни режалаштирганмиз. Маҳаллалардаги гузарларда ҳам турли янги хизмат турлари йўлга қўйилади. Зарур хом ашёлар Иркутск шаҳридан мол айирбошлаш эвазига келтирилаяпти. Имкониятларимизни чамалаб кўриб, бу йил маҳсулот ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишни ками билан 500 минг сўмликка етказишни мўлжаллаб қўйганмиз.

С. ШОДИЕВ.

ОВРУПО БОЗОРИГА ЧИҚАМИЗ

Ҳозирда Овруподa Овропопартенария ташкилоти мавжуд. Унинг биринчи катта анжумани 1987 йилда ўтказилган эди. Бу жамият ташкилотчилигида ана шу йилдан бери Овруподаги аксарият мамлакатларнинг тадбиркорлари бир йилда икки марта учрашадилар. Бир неча минг тадбиркорлар юзма-юз бўлиб, ўзларига муносиб шерик кидирадилар, таклифлари билан амалий ҳаракатларга кирадилар, ўзаро шартномалар тузадилар. Хуллас, манфаатли ҳамкорликни бошлайдилар.

Кейинги йилларда бу тадбир туфайли Овруподa тадбиркорлик улкан ҳаракатга айланиб, фан, ишлаб чиқариш, умуман халқ хўжалигини ривожлантиришга катта ижобий таъсир кўрсатмоқда. Шунинг учун ҳам қисқа муддатда Овропопартенария уюшмасига 55 мамлакат аъзо бўлиб кирди. Ўзбекистон эса 1994 йилдан ана шу уюшма аъзосидир.

Шу йилнинг 20-21 март кунлари Олмониянинг Дортмунд шаҳрида Овропо мамлакатлари тадбиркорларининг амалий учрашуви бўлиб ўтади. Ана шу йирик анжуманда Ўзбекистонимиздан ҳам 20 нафар тадбиркор иштирок этиши кўзда тутилган. Уларнинг бундай йирик анжуманга бориш-келиш ҳаражатларини ўтган йилнинг сентябрь ойида ўз фаолиятини бошлаган амалий алоқалар марказимиз ўз зиммасига олган.

Шу ўринда фан-техника, қишлоқ хўжалиги, саноат, умуман қайси соҳада бўлмасин ўзини ҳақиқий тадбиркор деб ҳисоблаган ҳар бир юртдошимизни Дортмунддаги катта йиғинда иштирок этиш, ишларини кенг йўлга қўйиш истаги бўлса Тошкент шаҳри, Лоҳутий кўчаси, 16-А уйда жойлашган марказимизга мурожаат этишлари мумкинлигини билдирамиз. Улар бизга ўз қилаётган ишлари, истиқбол режалари, таклиф-мулоҳазаларини билдиришлари лозим. Биз ушбу маълумотларни ўзимиз аъзо бўлган ташкилотнинг Дортмунд қўмитасига жўнатамиз. Бу ўз навбатида ишбилармон тадбиркорлар фаолиятларининг кенгайишига, муносиб шериклар топишларига ёрдам беради.

Марказимизнинг бу саъй ҳаракатлари халқ хўжалигини ривожлантириш, халқимиз фаровонлигини ошириш, турмушини яхшилашга қўлдан келганча хизмат қилиш ниятидадир. Шунинг учун тадбиркорларни ҳеч бир тортинмай ҳузуримизга таклиф этамиз. Ўзаро ҳамфикрликда, ҳамкорликда Овропо бозоридан ўрин олишимизга шубҳа йўқ.

Ш.ОХУНЖОНОВ,
Амалий алоқалар марказининг бош директори.

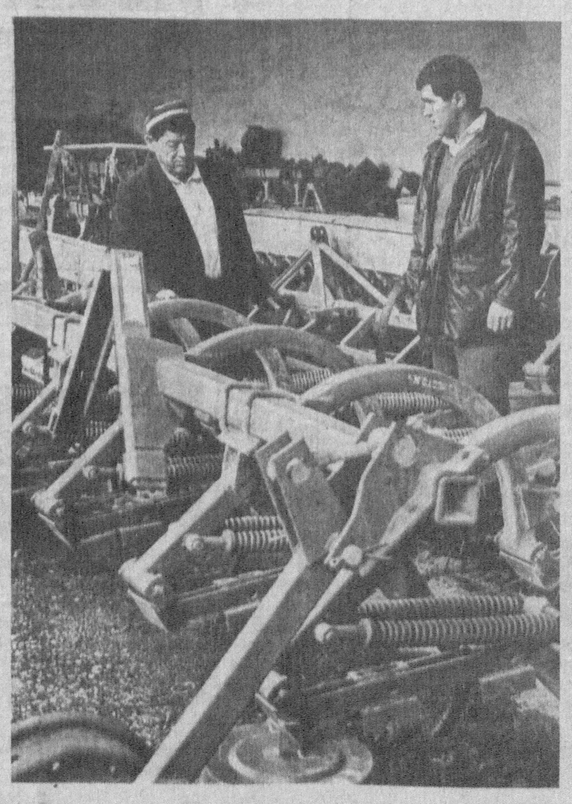

Бугунги кунда халқ хўжалигининг барча соҳалари, шу жумладан, қишлоқ хўжалигида ҳам мавжуд техникалардан ишнинг кўзини билиб фойдаланиш ғоят катта аҳамиятга эгадир. Буни яхши билган Тошкент тумани қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари техникани экиш мавсумига ҳар жиҳатдан шай қилиб қўйиш учун барча имкониятларни сафарбар этмоқдалар.

Суратда: Ғиёс Умаров номли жамоа хўжалиги (чапдан ўнгга) механизатори Зоҳид Муҳиддинов, бош муҳандис Каримжон Ражабов, механик Раҳматулла Бексултонов. (Ўнгдаги суратда) Охунбобоев номли жамоа хўжалиги бош механиги Ахрорхўжа Аҳмадхўжаев ва туман техника назоратчиси Фатҳулла Султоновларни тайёр техникаларни яна бир бор синчиклаб текшираётган пайтларида кўриб турибсиз.

Даврон АҲМАД олган суратлар.

БУГУНГИ СОНДА:

Тараққиёт йўлидан (2-бет)

Маънавият ва маърифат (3-бет)

Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан (4-бет)

ВИЛОЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ЯНА БИР ҚЎШМА КОРХОНА

Олмалиқ шаҳрида қатор корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Яқинда уларнинг сони яна биттага кўпаяди. Рўзғор кимёси заводида кундалик эҳтиёж учун зарур бўлган тиш пасталари ишлаб чиқарувчи линия ишга тушади. Ҳозирча шу линиядан иборат бу қўшма корхона рўзғор кимёси заводи, Олмалиқ кон-металлургия комбинати ҳамда Болгариянинг «ЛТД-Вена» фирмаси билан ташкил этилмоқда.

Кейинчалик у кенгаяди, унда бошқа маҳсулотлар тайёрлашни йўлга қўйиш ҳам мўлжалланмоқда. Чунончи, тиш пасталаридан ташқари иссиқхоналар учун зарур бўлган плёнкалар ҳам ишлаб чиқарилади. Бу ерда, шунингдек, Италиядан сотиб олинган ускуналарда тайёрланган пайпоқлар ҳам савдо шоҳобчаларига етказиб берилади. Бу маҳсулотларнинг сифати ҳам юқори бўлиб дунё бозори талабларига жавоб бериши, харидоргирлиги билан ажралиб туради.

ЯНГИЧА УСЛУБ

ПАРКЕНТ шароб заводи жамоаси туманда етиштирилаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлашни кенгайтиришга катта эътибор бермоқда. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароити бундай ишларни зудлик билан амалга оширишни талаб этаяпти.

Корхонада узумни қайта ишлаб, тайёрланган турли хил шароблар истеъмолчиларга катта идишлар — бочкаларда юборилишини камайтириш ва келажакда унга тўла барҳам беришга қаратилган техникавий тадбир амалга оширилмоқда. Бунинг учун суюқликни шишаларга қуювчи махсус конвейер линиясини ўрнатиш ишлари охирига яқинлашмоқда. Натижада жамоа олаётган даромад сезиларли даражада кўпаяди.

Айни вақтда олма, олхўри каби меваларни қайта ишлаш цехларини қуриш ҳам режалаштирилган эди. Бу янги ишлаб чиқариш бўлинмаларини фойдаланишга топшириш тумандаги хўжаликлар учун ҳам енгилликлар туғдиради. Улар ҳосилни илгаригидек узоқ масофага олиб бориб топшириш машаққатидан халос бўладилар. Исрофгарчилик ҳам камаяди, ташиш учун сарф-харажат ҳам қисқаради.

САРИЁҒ, СУЗМА, МАКАРОН ЎЗЛАРИДАН

ЮҚОРИЧИРЧИҚ туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги ўзида ташкил этилган кичик корхоналарда тайёрланаётган сариёғ, сузма, макарон каби маҳсулотлар билан Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда Тошкент каноп фабрикаси ишчиларини таъминлай бошлади. Ўз навбатида бу корхоналар хўжаликдаги техника ва турли дастгоҳларни таъминлаш, уларга зарур бўлган эҳтиёт қисмларни етказиб бериш билан биргаликда хўжаликда янги иш жойлари очишга кўмаклашмоқдалар.

Бу ерда қурилаётган мева қуритиш, консерва цехлари тўла қувват билан ишлай бошлагач, «ўзбекистон»ликлар пойтахтнинг бошқа корхоналари билан ҳам ҳамкорлик ўрнатишни режалаштириб қўйишди.

АДИБ ТАВАЛЛУДИГА БАҒИШЛАНДИ

Тошкент Давлат аграр университетида ўзбек адабиётининг йирик намояндаси, академик Мусо Тошмуҳаммад ўғли Ойбек таваллудининг 90 йиллигига бағишланган кеча ўтказилди. Анжуманда сўзга чиққан таниқли шоир ва ёзувчилар, олимлар, илм-фан ходимлари адибнинг адабиётимиз равнақига қўшган улкан ҳиссаси ҳақида гапирдилар.

СЎРАБ КЕЛГАН ИШ ТОПМОҚДА

ОҲАНГАРОН шаҳар меҳнат биржаси иш сўраб келганларнинг аризаларини қондириш йўлида самарали фаолият кўрсатмоқда. Ўтган йили шу мақсадда бу ташкилотга мурожаат қилган 345 кишидан 170 нафар киши ўзига муносиб иш билан таъминланди.

Бу ерда ёшларни янги касб-ҳунарга ўргатиш мунтазам эътиборда бўлмоқда. Мазкур йўналиш учун учта корхонага 534 минг сўм ўтказилди. Янги ишчи ўринлари очишда биржага шаҳардаги кичик корхоналар ҳам жалб этилмоқда. Хусусан, «Сарвар», «Чорвадор», «Рағбат» кичик корхоналари кўплаб ёшларни ўз бағрига олди.

«Тошкент ҳақиқати»га жавоб берадилар

«БОҚИМАНДАЛИК КАЙФИЯТИДАН ҚАЧОН ҚУТУЛАСИЗ?»

ШУ ЙИЛ 25 январда «Тошкент ҳақиқати» газетасида юқоридаги сарлавҳа остида танқидий мақола берилган эди. Мазкур мақолага Тошкент вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси бошқаруви раиси вазифасини бажарувчи Й. Мадумаров имзоси билан жавоб хати олинди. Унда жумладан шундай дейилади:

«Вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси бошқарувининг навбатдаги мажлисида газетада «Боқимандалик кайфиятидан қачон қутуласиз?» сарлавҳаси остида чоп этилган танқидий мақола муҳокама этилди. Вилоят туманларида аҳолига зарур озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат турларини етказиб беришда узилишлар бўлганлиги хусусидаги фикрлар ва фактлар тўғри деб топилди.

Йўл қўйилган нуқсонларни бартараф этиш мақсадида Қуйичирчиқ, Қибрай туманларида ҳиссадорлик жамиятлари ва дўкон мудирлари иштирокида кенгайтирилган йиғилишлар ўтказилди. Зарур маҳсулотларнинг дўконларда бўлмаслигига йўл қўйган ходимлардан тўрт нафарига қаттиқ хайфсан эълон қилинди. Бу масала Бекобод, Бўка, Бўстонлиқ, Зангиота, Юқоричирчиқ, Тошкент ва Оққўрғон ҳиссадорлик жамиятларининг бўлиб ўтган йиғилишларида ҳам муҳокама этилди. Мақолада кўрсатилган камчиликлар такрорланмаслиги учун тегишли чора-тадбирлар белгиланди. Тошкент вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси бўлим ва бошқармалари раҳбарлари жойлардаги аҳволни яхшилаш юзасидан масъул этиб тайинландилар. Айни пайтда белгиланган чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

• Ўзбекистон Республикаси Конституцияси амалда •

ЮКСАК ҚАДРИЯТЛАР ҚОМУСИ

ДАВЛАТЧИЛИГИМИЗ РИВОЖИНИНГ ТАРИХИЙ ТАЖРИБАСИГА ТАЯНГАН ҲОЛДА ЯРАТИЛГАН РЕСПУБЛИКАМИЗ КОНСТИТУЦИЯСИДА ИНСОНПАРВАР ДЕМОКРАТИК ҲУҚУҚЛАР, ИНСОНИЙ БУРЧЛАР ТЎЛА ЎЗ ИФОДАСИНИ ТОПГАН

ЎЗБЕКИСТОН миллий мустақиллигининг самараси бўлмиш биринчи Конституция ўзбек халқининг энг буюк ютуғи ҳисобланади. Кўп асрлар давомида ўзбеклар диёрида тартиб ва интизомга эътибор бериш анъанавий тус олиб келган. Қадимий хоқонликлар давридан тортиб Темурийлар давригача ва ундан кейин қурилган давлатлар соҳасида давлат мустаҳкамлиги ва миллат манфаатларини кўзлаб турли қонун қоидалар қўлланган.

Бу ўринда айниқса соҳибқирон Темурнинг тузуклари ва давлатни бошқариш учун тузган қоидалари тарихий аҳамиятга эгадир. Амир Темур ўгитларининг бирида: «...Салтанат қуриш, давлат тутиш ишларини бир неча тузукка боғладим ва салтанат бошқариш ҳақида қўлланма ёзиб қолдирдим токи фарзандларим ва авлодларимдан бўлганларнинг ҳар бири унга мувофиқ иш юритсин... бу тузуклардан ўз салтанат ишларини бошқаришда қўлланма сифатида фойдалангайлар, токи мендан уларга етадиган давлат ва салтанат зарар ва таназзулдан омон бўлгай» — дейилади.

Шуни айтиш керакки, Марказий Осиё қадимдан йирик ҳуқуқшунос олимлар ватани бўлиб келган бу ўлка энг муътабар ва унутилмас ҳуқуқий манбаларга эга. Кўҳна Туркистон воҳасида яшаб кўпдан кўп илмий ҳуқуқий асарлар яратган атоқли муаллифлар — Умару Дабусий, Алмаргилонийлар ва Садру — шариъалар номи фақатгина Ислом шарқ мамлакатларида эмас, балки ғарб мамлакатларида ҳам ҳурмат билан тилга олиниб, уларнинг асарлари турли тилларга таржима қилиниб, турли ҳуқуқий тизимлар ривожига ўз улушини қўшиб келмоқда.

Мазкур манбалар мустақил Ўзбекистонда ҳуқуқшунослик фанининг негизи ҳисобланади. Агар биз мустақил Ўзбекистон давлатининг биринчи Конституцияси, ушбу мустаҳкам негиз узра қурилиб, ўзбек давлатчилиги тарихий тажрибаларининг қаймоғи сифатида юзага келди десак, янглишмаймиз. Чунончи, Ўзбекистон Конституциясининг муқаддимасида уни тузишда ўзбек давлатчилиги ривожининг тарихий тажрибасига таянилганига ишора қилинади.

Ўзбекистон Конституцияси Ўзбекистон халқининг мустақиллиги, ҳур фикрлиги, барча инсоний ҳуқуқларга тўла эришиб, ўз диёрида ҳуқуқий демократик давлат қуриш имкониятини таъминлаши учун буюк ва эътиборли миллий-тарихий васиқа (ҳужжат) ҳисобланади.

Ҳозирги замонда ҳар бир мамлакатнинг қонунлари, айниқса, унинг Асосий Қонуни-га, унда инсон ҳуқуқи халқаро демократиясининг қадриятлари қанчалик акс эттирилганига қараб баҳо берилади. Қонунларга баҳо бериш учун, ушбу меъёр энг асосий ва ҳақиқатга мос келадиган ўлчовдир, чунки инсон ҳуқуқини кафолатлаш учун, жаҳон барча давлатлари томонидан тасдиқланган ушбу халқаро декларациядан устун турадиган, бошқа ҳужжат йўқ.

Инсон ҳуқуқи халқаро декларациясининг муқаддимасида бундай дейилган: «Башарият оиласи барча аъзоларининг қадр-қиммати ва уларнинг ажратиб бўлмас ҳуқуқлари эътирофи, жаҳон миқёсида эркинлик, адолат ва тинчлик негизини ташкил этади. Умумий ассамблея ушбу декларацияни барча инсонлар ва ҳамма миллатларнинг муштарак истаги деб эълон қилади».

Инсон ҳуқуқи халқаро декларациясининг 30 та моддасига киритилган барча қадриятларни қамраб олган Ўзбекистон Конституцияси энг мукаммал суратда уларни акс эттириши билан жаҳоннинг йирик ва демократик давлатлар асосий қонунлари орасида ўзининг муносиб ўрнига эга.

Ўзбекистон Конституциясининг муқаддимасида ўзбек халқи номидан инсон ҳуқуқлари ва давлат суверенитети ғояларига содиқлик, ўзбек давлати ривожининг тарихий тажрибасига таяниш, демократия ва ижтимоий адолатга садоқат, халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган қоидалари устунлиги тан олинади ва инсонпарвар демократик давлат барпо этилиши кўзланади, фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувлигини таъминлаш айниқса алоҳида қайд этилган ва буларга эришиш Асосий қомуснинг ёркин мақсади ҳисобланади.

Мазкур муқаддимада зикр этилган бу асосий принциплар, бошқа неча бир қоидалар билан бирга, Ўзбекистон Асосий қонунининг ички мазмуни, руҳи ва моҳиятини ифодалаб, унга киритилган 128 модданинг йўналишини белгилаб беради.

Конституциянинг 13-моддасига биноан Инсон ҳаёти эркинлиги, шаъни қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади, демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонун билан ҳимоя қилинади. Ушбу модда ўзининг ёрқин комил ифодаси билан, инсон мақомини ва унинг асосий ҳуқуқларини энг юксак ва олий даражага кўтаради.

Ўзбекистон Конституциясининг энг муҳим томонларидан бири шундан иборатки, бу соҳада фақатгина умумий принципларни зикр этиб ўтиш билан чекланиб қолмай, инсон ва фуқароларнинг асосий ҳуқуқ ва эркинликларини айрим бобларда кенг кўламда акс эттириб, уларнинг ҳимояси учун кафолат беради.

Инсон ҳуқуқи халқаро декларациясида зикр этилган инсон асосий ҳуқуқлари ва эркинликлари ифодаси Ўзбекистон Конституциясининг: тенг фуқаролик ҳуқуқи (21 модда), яшаш ҳуқуқини ҳимоя қилиш (24 модда), ҳар кимнинг эркинлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эгалиги, қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши ёки қамоқда сақланиши мумкин эмаслиги (25-модда), ҳеч кимнинг қийноққа солинмаслик ва айби аниқланмагунча айбдор ҳисобланмаслик ҳолати (26-модда), фуқаролар турар жойи, телефон ва ёзишмалар дахлсизлиги (27-модда), сўз, фикр ва эътиқод эркинлиги ва уни тарқатиш ҳуқуқи (29-модда) каби ва бошқа қатор моддаларида ўз ифодасини топган.

Бундан ташқари сайлаш ва сайланиш ҳуқуқи, шунингдек халқаро миқёсда эътироф этилган яна қатор ҳуқуқлар ва эркинликлар ҳар томонлама акс эттирилиб, Конституциядан ўрин олган.

Мустақил Ўзбекистоннинг биринчи Конституцияси барча демократик қоидалар, умуминсоний ва миллий қадриятларга асосланиб Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлган барча давлатлар томонидан тасдиқ этилган инсон ҳуқуқи халқаро декларациясининг барча қадриятларини ўзида ифодалаган миллий-тарихий ҳужжат сифатида жаҳоншумул аҳамиятга молик бўлган ҳаётбахш қомусдир.

Абдулҳаким Шарқий Жузжоний,
Тошкент ҳуқуқшунослик институти катта ўқитувчиси.

• Қишлоқда ислоҳот

АҲВОЛ ҚАЛАЙ, ФЕРМЕР?

• Оҳангарон туманида 89 та фермер-деҳқон хўжаликлари фаолият кўрсатмоқда

«УЗБЕКИСТОН» ширкат жамоа хўжалигида туман деҳқон-фермер хўжаликлари, кичик корхоналар тадбиркорларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Уни Оҳангарон тумани ҳокими У. Иброҳимов бошқарди. Йиғилишда туман деҳқон-фермер хўжаликлари ва кичик корхоналар уюшмасининг раиси С. Қозибоев ўтган йилги иш якунлари ва навбатдаги вазифалар тўғрисида маъруза қилди.

ЎТГАН йили туманда 1735 гектар, шу жумладан 1056 гектар суғориладиган майдонларга эга бўлган 89 та деҳқон-фермер хўжаликлари фаолият кўрсатди. 1132 бош қорамол, шу жумладан, 241 бош соғин сигир, 3084 бош қўй ва эчкилар, 326 бош от, 50 бош чўчқа ва қўплаб парранда-лар парвариш қилинди. Фермер-деҳқон хўжаликлари 148 тонна сут, 82 тонна гўшт, 6,5 миллион дона тухум ишлаб чиқардилар. Ҳар бош сигирдан ўрта ҳисобда 2410 килограммдан сут соғиб олинди, ҳар гектар суғориладиган ер ҳисобига 77,6 килограммдан гўшт етиштирилди.

Деҳқон-фермер хўжаликлари бултур 383 гектар ерга ғалла, 19 гектар ерга картошка, 57 гектар ерга сабзавот, 560 гектарга озуқа экинлари экдилар. Аммо кўрсаткичлар жуда паст, ҳозирги талаб ва эҳтиёжларга мутлақо жавоб бермайди. Бунга мазкур хўжаликларда техника тақчиллиги сабаб қилиб кўрсатилмоқда. Изланувчан тадбиркорлар эса, бунинг ҳам иложини топмоқдалар.

Туман «Тадбиркорбанк»и фермер-деҳқон хўжаликлари учун ўтган йили 1805 минг сўмдан кўпроқ, шу жумладан, 270 минг сўм узоқ муддатли қарз берди. Бироқ қурилиш материалларининг йўқлиги туфайли аксарият деҳқон-фермер хўжаликларида молхоналар қуриш ишлари ривож топмади. Яна шу нарса ачинарлики, айрим хўжаликларнинг раҳбарлари фермерлар учун ер майдонлари ажратиб беришни пайсалга солиб келаётирлар. Масалан, Алишер Навоий номли ширкат хўжалигининг раҳбарлари илгари Азизбек Эшбоевга 9 гектар суғориладиган ер майдони ажратишган эди. Афсуски, орадан озгина вақт ўтмай ер ундан тортиб олинди ва ўрнига сув чиқмайдиган 8 гектар ер ажратилди. Худди шундай чалкашликлар «Ғаллақудуқ» давлат хўжалигида ҳам мавжуд. Мулкни хусусийлаштириш тўғрисида туман ҳокимлигининг махсус баённомаси бўлишига қарамай «Оҳангарон» ва Собир Раҳимов номли ҳиссадорлик жамиятларида ҳалигача чорвачилик фермаларини хусусийлаштириш ниҳоясига етказилгани йўқ.

«Ғаллақудуқ», «Узбекистон» ва Собир Раҳимов номли хўжаликларда ҳосилдорлик ниҳоятда паст бўлиши билан бирга айрим деҳқон-фермер хўжаликлари ташкил этилганига анчагина вақт бўлса ҳам ҳалигача маҳсулот ишлаб чиқармаяпти. Жумладан, «Узбекистон» ширкат жамоасидаги Р. Абдиқулов, Р. Холбоев, З. Саримсоқов, А. Турсунқулов, Алишер Навоий номли ширкат жамоасидаги З. Эшбоев, А. Тўраевлар бошчилик қилаётган деҳқон-фермер хўжаликлари бир неча йилдирки, ҳеч қандай маҳсулот бергани йўқ.

Йиғилишда сўзга чиққанлар туманда фермер хўжаликлари ишини жонлантиришга қаратилган қатор таклиф ва мулоҳазаларни ўртага ташладилар.

Йиғилишда мавжуд камчиликларни бартараф этиш юзасидан амалий тадбирлар ишлаб чиқилди.

ИШБИЛАРМОНЛИКНИ ҚУВВАТЛАБ

Туман ҳокимлигида бўлиб ўтган йиғилиш тадбиркорликни янада кенг ривожлантириш масалаларига бағишланди. Унда республика Президентининг шу йил 5 январдаги «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги фармонини бажариш ҳақида гап борди. Туман ҳусусий мулкни бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб қувватлаш бўлими бошлиғи А. Отажонов бу борада олиб борилаётган ишлар ва кейинги вазифалар ҳақида маъруза қилди.

Йиғилишда вилоят давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўлими бошлиғининг биринчи муовини Ҳ. Қозоқбоев ҳамда туман прокурори, адлия катта маслаҳатчиси Е. Толиповлар йиғилганларнинг саволларига жавоб бердилар.

Х. ШЕРОВА,
Чиноз тумани.

ЭКОСАННИНГ ХАЙРИЯ ТАДБИРЛАРИ

«ЭКОСАН» экология ва саломатлик халқаро жамғармасининг Тошкент вилоят бўлими ўтган йилнинг март ойида ташкил этилган эди. Унинг асосий вазифаси вилоятда экологик вазиятни барқарорлаштириш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга, анъанавий «Тоза ҳаво», «Тоза сув» ва «Мусаффо замин» дастурларини бажаришга яқиндан ёрдам бериш, шу мақсад йўлида хайрия тадбирларини амалга оширишга кўмаклашишга даъват этилган. Унинг саҳоватли фаолияти натижалари ҳозирнинг ўзидаёқ кўзга ташланиб қолди. Бўлим директори А. АБДУҲОЛИҚОВнинг қуйида берилаётган суҳбатида шу ҳақда гап боради.

— Тошкент вилояти бўлимимиз ташкил этилганидан бери кўп вақт ўтгани йўқ, — дейди А. Абдуҳолиқов. — Лекин, шу қисқа муддат ичида кенг жамоатчиликнинг ёрдами билан ўз зиммасидаги вазифани бажариш юзасидан муайян ишларни амалга оширди. Бу ҳақда ҳикоя қилиш олдидан шуни айтиб ўтиш керакки, бу давр кўпроқ ташкилий ишлар, оёққа туриш тадбирларини рўёбга чиқариш даври бўлди.

Ўтган давр давомида вилоят бўлимининг қатор шаҳарлар ва туманларида бўлинмалари ташкил этилди. Ҳозирги вақтда Бекобод, Янгийўл, Ангрен шаҳарларида, Тошкент, Бекобод, Пискент, Юқоричирчиқ туманларида ишлаб турипти. Бўлимимиз 5 та дорихона ташкил этди. Улар экологик вазиятдан озор чеккан оилалар ва корхона-ташкилотлар ишчи-хизматчиларига энг арзон дори-дармон етказиб беришдек хайрли фаолиятни йўлга қўйдилар. Бундан ташқари, жойларда 389 та бошланғич ташкилотларимиз тузилди. Жамиятимиз аъзолари сафида ҳозир 133 минг нафардан ортиқ киши бор. Улар ўзлари ишлаб турган корхоналари, яшаб турган маҳаллалари, шаҳарлари ва қишлоқларини ободонлаштириш ва кўкламзорлаштириш, санитария ҳолатини яхшилаш, атроф муҳит мусаффолигини таъминлаш учун жон қўйдириб фаолият кўрсатмоқдалар. Бу хайрли ишларга кенг жамоатчиликни ҳам жалб қилмоқдалар.

Бўлимимизнинг хайрли ишларига келганда шуни айтиш керакки, кам таъминланган ва ночор оилалар, етим болалар ва шу каби бошқа ғамхўрликка мухтож оилаларга муайян даражада ёрдам бериш имкониятларидан фойдаланмоқда. Чунончи, ўтган йилда Тошкент тумани ҳокимлиги билан ҳамкорликда болаларни ҳимоя қилиш қўнига бағишлаб етим болаларга байрам дастурхони уюштирилди. 20 нафар болага бош-оёқ сарпо ҳадя этилди. Улар номига жамғарма маблағлари ажратилди.

Республикамиз мустақиллигининг уч йиллиги байрами арафасида Тошкентдаги қатор касалхоналарга дармон-дори маҳсулотлар улашилди. Божхоналарда мусодара қилинган истеъмол буюмлари ва озиқ-овқат маҳсулотлари экологик тиғиз ҳудудлардаги аҳолига арзон нархларда тарқатилди.

Вилоятимиз далаларида «оқ олтин» йиғим-терими авж олган пайтларда бўлимимиз фаоллари пахтакорлар ҳузурига тез-тез бориб турдилар. Жумладан, «Ҳорманг, пахтакорлар» автокарвонлари уюштирилди. Бу карвоннинг биринчиси экологик вазият мураккаб бўлган Пискентга борди. Туманнинг «Пискент», «Туркистон», Охунбобоев номли жамоа хўжаликлари пахтакорларига, шу ердаги 6-мактаб ўқувчиларига совғалар топширдилар. Айни вақтда арзонлаштирилган халқ истеъмол буюмлари савдоси уюштирилди. Бундан ташқари, анчагина миқдордаги дори-дармонлар туман марказий шифохонасига беморларни даволашда фойдаланиш учун топширилди. Бу ишларда Тошкент вилоят йўловчитранс, Ташвилоятсавдо концернлари вакиллари ҳам қатнашдилар ва ҳомийлик қилдилар.

Навбатдаги «Экосан» автокарвони Юқоричирчиқ туманига йўл олди. Бу ерда у ўзининг хайрия совғаларини туман бўйича йиғим-теримда жонбозлик кўрсатаётган пахтакорлар ўртасида улашди. Шу билан ночор оилалар ва «Политотдел» жамоа хўжалиги шифохонасида даволанаётган беморлардан 40 кишига дори-дармон тарқатди.

Ҳозирги вақтда шундай хайрия тадбирларни қатор бошқа туманларда ва шаҳарларда ўтказиш учун тайёргарлик кўрилмоқда. Бу тадбирлар давомида беморларга дори-дармонлар улашилади, ночор оилалар, етим болаларга хайрия совғалари берилади. Бундай савобли ишлар янада кенг кўламда давом эттирилади.

Лекин, афсусланарлиси шундаки, вилоятимиздаги қатор шаҳарлар ва туманларда «Экосан» жамғармаси бўлимларини очишга ҳаракат қилинмаяпти. Бу муҳим иш шу шаҳар ва туманлар ҳокимликларининг назаридан четда қолмаслиги керак.

Суҳбатдош М. СОБИРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА 1994 ЙИЛДАГИ ЖИНОЯТЧИЛИК

1994 йилда республикада жиноятчиликни жиловлаш борасида сезиларли ўзгаришлар рўй берди. Аввало, содир этилган жиноятларнинг умумий миқдори ўтган йилларга нисбатан сезиларли даражада камайди. Агар содир этилган жиноятларнинг энг кўп миқдори 1992 йилга тўғри келган ва у 93626 тани ташкил этган бўлса, 1993 йилда 90022 тага, 1994 йилда эса 73561 тага тушди.

Қиёслаш учун МДҲнинг айрим республикаларида 10 минг аҳоли ҳисобига содир этилган жиноятларни келтириш мумкин.

	Содир этилган жиноятларнинг умумий сони	10 минг аҳоли ҳисобига
Ўзбекистон	73 минг 561	32
Белорус	120 минг 254	92
Украина	572 минг 147	105
Қозоғистон	201 минг 796	106
Россия	2 млн. 632 минг 708	176

МДҲ мамлакатларида 10 минг аҳоли ҳисобига содир этилган жиноятларнинг даражаси

Бу борада республикамиз ҳудудларида аҳвол қуйидагича

Вилоятлар номи	Аҳоли сони	Жиноятларнинг миқдори	10 минг аҳоли ҳисобига
Тошкент шаҳри	2111200	18327	87
Тошкент вилояти	2237299	8061	36
Сирдарё вилояти	617400	2646	43
Самарқанд вилояти	2322300	6321	27
Жиззах вилояти	855423	2510	29
Навоий вилояти	722100	3038	42
Бухоро вилояти	1261900	3627	29
Наманган вилояти	1699800	3953	23
Андижон вилояти	1953700	4576	23
Фарғона вилояти	2398800	7605	32
Хоразм вилояти	1770100	1722	10
Сурхондарё вилояти	1496300	3069	20
Қашқадарё вилояти	1869300	3549	19
Қорақалпоғистон Республикаси	1374600	2630	19
Республика бўйича:	22690222	73561	32

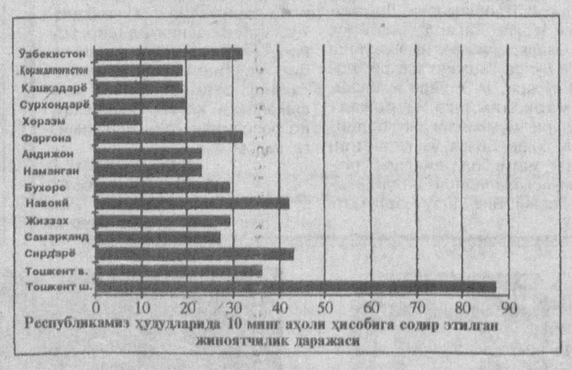

Республикамиз ҳудудларида 10 минг аҳоли ҳисобига содир этилган жиноятчилик даражаси

Кейинги йилларда жиноятчилик структурасида оғир жиноятлар ҳисобланган автотранспорт воситаларини ўғирлаш ва олиб қочиш муттасил камайиб борганлигини таъкидлаш жоиздир.

Жиноятчиликнинг аҳволини таҳлил этишдан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистон Республикасида оператив вазият 1994 йилда яхши томонга ўзгарганлигини таъкидлаш керак.

(ЎзА).

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

КОРЕЯ РЕСПУБЛИКАСИ: ЖАДАЛ ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИ

Корея Республикасининг сўнгги йилларда иқтисодий ва ижтимоий тараққиётдаги катта муваффақиятлари жаҳонда унинг обруси ортишига олиб келди. Айниқса 1988 йил бўлиб ўтган Сеул олимпиадаси ва 1993 йил Тэчжон шаҳрида ташкил қилинган халқаро қўргазма — «Экспо-93» дан сўнг дунёнинг ҳамма мамлакатлари шимолий-шарқий Осиёдаги ярим оролга жойлашган бу давлатга зўр қизиқиш билан қарай бошладилар.

Ўзбекистон мустақилликка эришгач, ўз тараққиёт йўлини белгилашда жаҳоннинг илғор мамлакатлари, шу жумладан Корея Республикасининг ҳам тажрибасидан ўрганишга ҳаракат қилмоқда. Президент Ислом Каримовнинг 1992 йилда бу мамлакатга қилган сафари ва кейин президент Ким Ен Самнинг мамлакатимизга қилган ташрифи икки давлат ўртасидаги алоқаларни кенгроқ йўлга қўйиш имконини берди.

Корея республикасидан ўрганадиган, унинг тажрибасини қўлланиш мумкин бўлган соҳалар кўп. Лоақал халқ маорифи тармоғини олайлик. Бу ерда кўп босқичли таълим тизими мавжуд. У бошланғич мактаб (6 йил), ўрта мактаб (3 йил), юқори босқичли ўрта мактаб (3 йил) ва коллеж, университетлар (4 йил) ҳамда аспирантуралар ва турли касб тайёргарлиги дастурларини ўз ичига олади. Бутун мамлакатда бепул мажбурий ўрта таълим жорий қилинган. Ҳозирги вақтда Корея йигит-қизларининг 90 фоизга яқини юқори босқичли ўрта мактабни тугатмоқда. 35 фоизга яқини тўрт йил мобайнида университет ва коллежларда ўқишни давом эттирмоқда, яна 20 фоизи эса икки йиллик коллежларга кириб ўқимоқда. Мамлакатда университет ва турли коллежларнинг ярим миллионга яқин талабаси бор. Бу рақамлар Корея Республикасидаги таълим юксак даражага етганлигини, бу

•Миллий мажлис биноси.

борада мамлакат жаҳоннинг тараққий қилган давлатларини ҳам орқада қолдириб кетганлигини кўрсатади.

Транспорт, алоқа тармоқлари ҳам юксалиб бормоқда. Ихчам ва шинам автобуслар йўлларда тез юриши, қулайлиги билан ажралиб туради. Сеул метроси узунлиги жиҳатдан дунёда олдинги ўринлардан бирини эгаллайди. 11 миллиондан ортиқ аҳоли яшовчи пойтахтни 4 миллиондан ортиқ аҳолиси бўлган Пусан шаҳри билан боғловчи тезюрар поездлар 445 километр масофани тўрт соат ичида босиб ўтади.

Корея аҳолисининг деярли ярми фаол иқтисодиёт билан шуғулланади. Шундан бор йўғи 15 фоизи қишлоқ хўжалигида, тўртдан бири саноатда, қарийб 60 фоизи хизмат соҳаларида банддир.

Мамлакатда ишлаб чиқарилаётган рангли телевизорлар, синтетик тўқималар, пўлат ва чўян, автомобиллар жаҳон бозорида ниҳоятда харидоргирдир. Ҳозир аҳоли жон бошига ҳосил қилинаётган ялпи миллий даромад бир йилда 7466 АҚШ долларини ташкил этади. Бундан 20 йил аввал эса бу рақам 594 долларга тенг эди. Демак, 1975 йилга нисбатан миллий даромад 15-16 баравар ўсишига эришилди. Мамлакатнинг машҳур «Самсунг», «ДЭУ», «Голдстар» фирма, корпорациялари ишлаб чиқараётган маҳсулотларга талаб ортиб бормоқда. Ана шу замонавий корпорациялар ўзбекистонлик шериклар билан ҳам самарали фаолият кўрсата бошлади.

Ўйлаймизки, Узбекистон Республикаси Президентининг Корея Республикасига қилаётган иккинчи расмий ташрифи ўзаро дўстлик алоқалари ва икки томонлама ҳамкорликни янги босқичга кўтаради.

С. МУСАЕВ.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

◆НЬЮ-ЙОРК. Америка Қўшма Штатлари Давлат котиби Уоррен Кристофер ва мамлакат Мудофаа вазири Уильям Перри НАТО аъзоларининг кўпайиб боришига қарши чиқди. Уларнинг «Нью-Йорк таймс» газетасида эълон қилинган қўшма мақоласида Шимолий Атлантика блокига аъзо мамлакатлар зиммасига юкланадиган мажбуриятларга алоҳида эътибор берилади.

***

◆МОСКВА. Россия Федерацияси Бош вазири Виктор Черномирдин расмий ташриф билан Словакияга келди. Бош вазир Словакия ҳукумати раҳбари Владимир Мечьяр билан икки мамлакат ўртасида турли соҳалардаги ҳамкорликни ривожлантириш масалаларини муҳокама этади. Музокаралар давомида 7 та ҳукуматлараро шартнома имзоланиши кўзда тутилган.

***

◆КАРАКАС. Эквадор -- Перу чегарасидаги қуролли можаро икки мамлакат ўртасидаги жиддий урушга тусини олмоқда. Яқинда Эквадор Перу ҳукуматини можародан анча узоқда жойлашган аҳоли жойларини ҳаводан ўққа тутганликда айблади. Перу ҳарбий раҳбарлари ўз қўшинларини зудлик билан баҳсга сабаб бўлган чегара ҳудудида тўпламоқда.

***

◆СИНГАПУР. Камбожанинг Сиануквил бандаргоҳига оғир ҳарбий техникаларнинг иккинчи қисми келтирилди. РАТА-ТАСС ахборот маҳкамасининг ҳабар беришича, ушбу ҳарбий техникалар Польша ва Чехиядан сотиб олинган Т-55 танклари ва зирҳли машиналардир.

***

◆САНТА-ФЕ-ДЕ-БОГОТА. Қариб денгизидаги Колумбиянинг Сан-Андрес оролида якшанба куни ер қимирлади. Зилзила кучи Рихтер шкаласи бўйича 6,5 баллни ташкил этган.

***

◆НЬЮ-ЙОРК. 12 февраль куни АҚШнинг Аляска штати маркази ва жанубида ҳам кучли ер ости силкинишлари юз берди. Ер 6,2 балл куч билан силкинган.

***

◆ХАНОЙ. 13 февраль куни Вьетнам пойтахтидаги аэропортда олти нафар АҚШ ҳарбий хизматчиси жасадининг қолдиқларини Америка томонига топшириш маросими бўлди. Улар шу кунгача Вьетнам уруши даврида бедарак йўқолганлар рўйхатидан ўрин олган эдилар. Уларнинг шахси 33-марта ўтказилган Вьетнам -- Америка қўшма қидирув экспедицияси чоғида аниқланган.

***

◆ДУШАНБЕ. Тожик-Афғон чегарасининг Помир ҳудудини қўриқлаётган Қозоғистон бўлинмасининг тўрт нафар аскари мина портлаши натижасида ҳалок бўлди. Тожикистондаги Россия чегара қўшинларининг матбуот марказидаги хабар беришича, фалокат сабаблари ўрганилмоқда.

***

◆МИНСК. Беларус парламенти кимёвий қуроллар ишлаб чиқариш, сақлаш ва қўллашни тақиқлаш ҳақида ҳамда уларни тугатиш тўғрисидаги конвенцияни тасдиқлади. Беларус ташқи ишлар вазирлиги вакилининг айтишича, мамлакат ҳудудида ўта ҳавфли бўлган кимёвий моддалар ишлаб чиқарилмайди.

(ЎзА).

Маънавият ва маърифат

1994 йил 23 апрелда Республика Президентининг «Республика Маънавият ва маърифат жамоатчилик марказини ташкил этиш тўғрисида»ги фармони қабул қилинган эди. Шундан сўнг барча вилоятларда, шу жумладан, Тошкент вилоятида ҳам унинг бўлимлари фаолият кўрсата бошлади. Кенг омма билан ҳамкорликда ишловчи бу ташкилот зиммасига ижтимоий тадқиқотлар, сўровлар ўтказиш, халқимизнинг бой маънавий-маданий мероси, шарқона ва умуминсоний қадриятларни ўрганиш, мамлакат, миллат келажагини белгилайдиган илғор ғояларни юзага чиқариш ҳамда ҳаётга татбиқ этиш, маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва бошқа масалалар юзасидан тавсиялар ишлаб чиқиш каби муҳим вазифалар юклатилган эди.

Ўтган вақт мобайнида вилоят бўлими томонидан бу соҳада анча-мунча ишлар амалга оширилди. Айни пайтда марказ жамиятдаги юксак истеъдод ва тафаккур соҳибларининг ақлий-ижодий салоҳиятини Ватан истиқболи сари йўналтириш, юртимизда яшаётган миллатларнинг маънавий тараққиёт илдизлари муштараклигини тарғиб қилиш, миллий давлатчилик қадриятларини ўрганиш, умумбашарий бойликларга эга бўлиш мақсадида дунёдаги хилма-хил мафкура, эътиқод ва ғояларни ўрганиш, муассаса ва ташкилотларнинг ижобий тажрибаларини кенг ёйиш билан изчил шуғулланмоқда.

Қуйидаги саҳифада Марказнинг вилоят бўлими фаолияти тўғрисида, амалга оширилаётган диққатга сазовор тадбирлар ҳақида ҳикоя қилинади.

МАЪНАВИЯТ ИНСОНГА ОНА СУТИ, ОТА НАМУНАСИ, АЖДОДЛАР ЎГИТИ БИЛАН СИНГАДИ.

Ислом КАРИМОВ.

Вилоятимиз шаҳар ва туманларида уч авлод учрашувлари тез-тез ўтиб туради. Бундай мулоқотларда кексаларнинг ўгитларини тинглаш ҳар қачон ҳам мароқли.

-Айни керакли гапларни айтдингиз, - деди отахон ёнида ўтирган бобога, - ўз ҳаётий тажрибангиздан келиб чиқиб сўзлаганлигингиз айниқса ёшларга маъқул бўлди.

Д.АҲМАД олган сурат лавҳа

Азиз Қаюмов

Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик марказининг вилоят бўлими бошлиғи

МАЪНАВИЯТ БАХРАЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ улуғ келажагини яратмоқ, унинг нурли истиқболидан тарих ва инсониятни бахраманд этмоқ барчамизнинг қалбимиздаги олий ниятдир. Бу ниятнинг амалга ошмоғи халқимизнинг маънавий дунёси, унинг бой ҳиссиётлар оламининг мукаммаллигига боғлиқ эканлигини алоҳида эътироф этишга ҳожат йўқ.

Ҳа, бугун мустақил юртнинг ҳар бир иймон-эътиқодли фарзанди бутун жамият аъзоларининг фаровон турмуш қурмоғи учун астойдил саъй-ҳаракатда. Мамлакатимиз севикли Ўзбекистон обод бўлсин деб, унинг бағрида яшовчи барча халқларнинг кўнгли шод бўлсин, деб иш тутмоқдамиз. Алишер Навоий ёзган эди:

То ҳирсу ҳавас хирмани барбод ўлмас.
То нафсу ҳаво қасри барафтод ўлмас.
То зулму ситам жонига бедод ўлмас.
Эл шод ўлмас, мамлакат обод ўлмас.

Яъни, беҳуда ҳирсу-ҳавасларнинг ҳирмонини шамолга совурмоқ, нафс ва манманликнинг қасрларини яксон этмоқ, зулм ва ситамнинг жонига зарба бермоқ керак. Ана шунда эл шод бўлади, мамлакат обод бўлади... Бунинг учун эса кишиларимизни эзгулик йўлидан дадил боришларини таъминламоқ лозимдир.

Мен мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг ўтган йили эълон қилинган республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик марказини ташкил этиш тўғрисидаги фармони билан танишган кезларимдаёқ ана шулар ҳақида фикрлаган ва мазкур фармондан қониқиш ҳосил қилган эдим. Чунки бу фармон ўз вақтида чиқди ва республикамиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида катта воқеа бўлди.

Бугунга келиб республика маркази ва унинг Тошкент вилояти бўлими шакл ва мазмун жиҳатидан анча мустаҳкамланди. Вилоятимизнинг деярли барча шаҳар ва туманларида бу борада сезиларли ишлар амалга оширилмоқда. Асосий мақсад-вилоятда маънавий-маърифий ишларни давр талаби даражасига кўтариш, халқимизнинг миллий қадриятларини, урф-одатларини ўрганиш, миллатлараро дўстлик, ҳамжиҳатликнинг аҳамиятини тарғиб этиш... Низомимизда булар ҳақида батафсил кўрсатиб ўтилган.

Кези келганда шуни ҳам эътироф этиш лозимки, Чирчиқ, Олмалиқ, Янгийўл шаҳарлари, Қибрай, Бўстонлиқ, Чиноз туманларида вилоят ҳокимининг марказ тузиш тўғрисидаги қарори чиққунига қадар собиқ Ўзбекистон илмий-маърифий уюшмасининг қўйи ташкилотлари орқали маънавият ва маърифат соҳасида талайгина ишлар амалга оширилган ва бу ҳаракат узлуксиз давом эттирилаётган эди. Шунинг учун ҳам мазкур шаҳар ва туманларда ишни ҳозирги кун талаблари асосида ташкил этиш қийин кечмади. Фаолларимиз аҳоли ўртасида астойдил иш олиб боришга киришдилар, кўплаб амалий тадбирлар уюштира бошладилар.

Афсуски, иш ҳамма жойда бирдек кетаяпти, деб айтолмаймиз. Юқоричирчиқ, Тошкент, Ўртачирчиқ, Бўка, Оққўрғон туманларида баъзи сабабларга кўра маънавий-маърифий ишларни амалга оширишда қийинчиликлар учраб турибди. Маҳаллий раҳбарларимиз ва фаоллар бу масалага иккинчи даражали иш деб қарамасликлари ва уни қўллаб-қувватлаш чораларини кўришлари зарурдир. Чунки ҳукумат миқёсида бошланган маънавий силжиш-мустақиллик меваси ва бевосита унга хизмат қилади.

Хўш, маънавият ўзи аслида нима? Унга қандай эришилади? Аввало, кишиларимизда олийжаноб сифатлар ва фазилатларни тарбиялашга эришиш муҳимдир. Бу сифатлар орасида ватанпарварлик бош ўринни эгаллайди, десак хато бўлмайди. Шоир Чархийда гап бор:

Кўзимга хур Ватаним гарди тутиё кўринур,
Анинг муҳаббати ҳар бир кўнгилда жо кўринур.

Ҳа, ўз ватанига муҳаббат билан яшовчи кишиларни энг олийжаноб инсонлар деб атаса бўлади. Ватан учун хизмат қилмоқ, унинг гуллаб-яшнашига ҳисса қўшмоқ ҳар бир соф виждонли кишининг муқаддас бурчидир.

Табиийки, инсон ўз-ўзидан ватанпарвар бўлиб қолмайди. Бунинг учун унда маънавий баркамолликни белгилайдиган муҳим фазилатлар шаклланган бўлиши керакки, шу ўринда ана шу фазилатлар ҳақида иккки оғиз сўз юритиш учун фурсат етди, деб ўйлайман.

Ҳар қандай инсон аввало, ғараз ва таъмадан холи бўлмоғи керак. «Изза ман қанаъ, залла ман та маъ» деган сўз бор. Яъни, қаноат этган киши иззат топади. Таъма қилган киши хор бўлади.

Биз ҳар бир жамият аъзосининг яхши турмуш кечирмоғини таъминлаш мақсадини ўз олдимизга қўйганмиз. Бу мақсад албатта амалга ошади. Аммо даставвал, «Яхши турмуш қандай бўлади, киши қандай қилиб ўз турмушини кўнгилдагидек қилиб уюштирмоғи мумкин?» деган саволга жавоб топмоғимиз керак. Навоий ўзининг «Лисон ут тайр» («Қуш тили») достонида бу ҳақда кўп ибратли ҳикоятлар келтирган. Шулардан бири:

Бир одам кўп олтин-кумуш тангалар йиғар экан. У барча йиққан тангалари билан чўнтакларини тўлдираверибди. Сўнг чопонининг астарлари орасига ҳам тангаларни жойлабди. Бутун устиноши тангалар билан тўлиб, кийимлари оғирлашиб кетибди. У шунда ҳам бу одатини тарк этмас экан. Бир куни у бозорда ҳаром-хариш овқат еб чанқади. Дарё ёқасига келди. Эгилиб сув ичмоқчи бўлганди, дарёга тушиб кетди. Кийимларининг оғирлиги туфайли у шу заҳотиёқ сув тубига ғарқ бўлди. Йиққан тангалари... унинг ҳалокатига сабаб бўлди.

Жаҳонга донғи кетган ҳакимлар яхши турмушнинг беш сабабини кўрсатишган экан. Булар - тинчлик-хотиржамлик фаровонлиги, сиҳату-саломатлик, етарли иш ҳақи, яхши сифатли дўст, хуш хулқли турмуш йўлдоши.

Юз марта шукроналар қилмоғимиз керакки, Ўзбекистонимизда тинчлик фаровонлиги барқарор, ҳаммамиз ҳамжиҳатлик, биродарлик, қардошлик билан тинч-тотув яшамоқдамиз. Бу улуғ бахтиёрликдир. Мана шу саодат қолган ҳамма имкониятларни рўёбга чиқаришга йўл очиб беради.

Қувончлиси шундаки, атрофимизда маънавият ва маърифат ишига ўзини бағишлаган, юртимиз мустақиллигини ҳимоя қила оладиган, ёш авлодни тарбиялашга шижоат билан киришган фидойи инсонлар тобора кўпайиб бормоқда. Бу эзгу иш қанот ёйишида кенг жамоатчиликнинг қўллаб-қувватлаши муҳим ўрин тутади. Келинглар, оддий ишчидан тортиб зиёлигача, ҳаммамиз биргаликда қўлни қўлга бериб иш олиб борайлик. Чунки маънавият ва маърифатдан барчани тўла баҳраманд этмоқ, кишиларимизга манъавий баркамоллик касб этишида кўмаклашмоқ чиндан шарафли вазифадир.

ЯНА БИР ЯХШИ КУН

Ҳа, Ангрен шаҳрининг энг муҳташам биноларидан бири бўлган «Қурувчилар саройи»даги навоийхонлик кечаси ўзининг мазмун моҳияти билан ангренликларнинг яна бир кунини мазмун жиҳатдан бойитди.

Шаҳардаги вилоят педагогика олийгоҳи ва республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Тошкент вилояти бўлими, унинг Ангрендаги шаҳобчаси томонидан уюштирилган мазкур тадбирга педагогика олийгоҳи мураббийлари ва талабалари, лицей ўқувчилари, шунингдек шеърият ихлосмандлари ташриф буюрдилар. Йиғилганлар Ҳамид Сулаймон номидаги Қўлёзмалар институтининг бош илмий ходими, филология фанлари доктори, профессор Муҳаммаджон Имомназаров, вилоят педагогика олийгоҳи олимлари Маманазар Бобоев, Исомиддин Ёрматов, Зиёдулла Ҳамидов, Ҳалимхон Низомхоновларнинг кенг мушоҳадали суҳбатларини тингладилар. Кечада иштирок этган ёш шоир Абдували Қутбиддин ўз шеърларидан намуналар ўқиб берди. Талабалар томонидан тайёрланган Алишер Навоий ҳаётига оид саҳна кўринишлари ҳам барчага маъқул бўлди.

Шеърхонлик билан якунланган навоийхонлик кечаси иштирокчиларда катта таассурот қолдирди.

А.ТУРСУНМАТОВ.

ҚИЗЛАР МАЖЛИСИГА ЭРКАКЛАР КЕЛАДИМИ?

Шахсий фикр

ЯҚИНДА бир танишим қиз чиқарадиган бўлиб қолди. Биринчи тўй қилиши бўлгани учун ошнаоғайнилар билан маслаҳатлашди. Мен унга ҳозирги тўйларнинг ортиқча дабдабасиз ўтиши ота-онага боғлиқ эканлигини тушунтириб, никоҳ куни аввалида бўладиган қизлар мажлиси ҳақида ўз таклифларимни айтдим. Бу таклиф шундай эди:

Ҳозир ниҳоятда урф бўлган ўта чиқимдор базм ўрнига ўша куни келин бўлмиш қизнинг энг яқин дугоналари, қариндош ёки қўни-қўшниларнинг тенгқур қизлари таклиф этилади. Улар нари борса 15-20 чоқли бўлиши мумкин. Қизларнинг даврасига жўрабоши қилиб на бир йигит, на бир бегона одам киритилмайди. Қизлар шу куни хонадон соҳибларининг топган-тутганлари қўйилган тўкин дастурхон устида ўзаро суҳбатлашадилар, бўлажак мустақил оила ҳақида сирлашадилар, турмушга чиққанлари бўлажак келинга маслаҳатлар берадилар. Ўзи аслида қизлардан ўтказадиган қўшиқчи, қизлардан ўтказадиган созанда-ю раққоса бўлмаса керак. Оддийгина бўлиб юрадиган қизларимизнинг санъатларини ўша куни томоша қилаверинг. Улар даврани қизитиб ҳазил-мутойиба қилишади, ўлану-лапарлар айтиб, рақсга тушишади. Хуллас, қиз базми баҳона мириқиб дам оладилар, бир-бирлари билан янада яқинроқ бўладилар. Келин бўлмиш эса тўрда ял-ял ёниб ўтиради, худди «Ўтган кунлар»даги Қумушга ўхшаб...

Хўш, мана шу тартиб маъқулроқми ёки ким келиб ким кетганини ажратиб бўлмайдиган, дахмазаси ниҳоя тўйдан ҳам ошиб тушадиган «қиз базми»ми? Ўртадаги чиқим-у, ирофгарчиликни айтмай қўяқолайлик... Дарвоқе, менинг бу таклифим дўстимизга маъқул тушиб қолди ва қиз мажлисини худди шунақа қилиб ўтказаман, деди. Айтганини қилди ҳам. Лекин шу куни унинг бу ишига ҳайрон бўлганлар ҳам, куй-қўшиқ авжига чиққан ширин даврага қўшилолмай, дарвоза олдида йиғилиб «бу қанақаси бўлди?» деган йигитлар ҳам бўлди. Дўстимиз ноилож йигит меҳмонларни уйга таклиф қилиб, уларни алоҳида хонага ўтиргизди ва дастурхон тузаб, меҳмон қилди. Ҳали бу одатга кўникилмагани учун ҳам у шундай қилишга мажбур эди. Бундай «қиз базм»лари бошқа жойларда ҳам амал қилинса, балки йигитлар ҳам тушуниб қолишар.

Анчадан бери кўнглимда тугиб юрган бу фиркни газета орқали билдиришга ҳам журъат этдим. Чунки бундай иҳчам тадбир чиқим томондан фойдали бўлибгина қолмай, у ҳақиқий тарбия воситаси ҳамдир. Ўзингиз ўйланг, тўйхоналарда спиртли ичимлик ичволиб, бақиришиб-сўкинишиб, бошқаларнинг ҳам таъбини хира қиладиган айрим йигитларимиз энди қизларнинг кўзидан йироқроқ бўлади-ку! Уларнинг беандиша қилиқларига қош учирадиган енгилтабиат қизларимиз ҳам баки шу асно камаярмиди?

Аслида бу янги гап эмас. Ота-боболаримиз азал-азалдан бу удумни қўллаб келганлар. Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» асарида ҳам бу нарса жуда чиройли қилиб тасвирланган. Мен айтмоқчи бўлган хулоса шуки, «Қизлар мажлиси» чин маънода қизлар мажлисига айланса, унга йигитлар таклиф этилмасин. Базмнинг чиройли ва иҳчам ўтишига отаоналар, маҳалла фаоллари бош-қош бўлсинлар.

Абдураҳмон ҚАЮМОВ,
меҳнат фахрийси.

• *МЕРОС*

1932 ЙИЛДА ЁЗИЛГАН «ЮЗ СЎЗ» КИТОБИДАН:

УЛ НИМАДУР, КЎЗГА ЯХШИ КЎРИНУР?...

БИЗНИНГ қадим юртимизда инсон маънавияти, қадр-қиммати масаласига азал-азалдан катта эътибор билан қаралган. Аҳли донишлар, шоир ва олимлар ҳаётиша бу ишнинг олдинги сафларида турганлар. Улар ўз асарлари орқали кишиларни маънавий жиҳатдан тарбиялашга, ҳар бир қалбга эзгулик ҳислатларини сингдиришга интилишган. Ана шулардан бири Бўстонлиқ туманининг Ҳондайлиқ қишлоғида таваллуд топган улуғ инсон, адиб ва шоир Сирожиддин Сидқий Ҳондайлиқий эди. У биз авлодларга ўзининг қатор таржима асарлари, шеър ва ҳикматлар, хажвиётларидан ибрат ажойиб маънавий неъматлар қолдирди.

Қуйида унинг ижодидан намуналар ўқийсиз.

1. Қаю нарса жаҳонда барқарор қолур?
Яхшилик. Яхшилик кўрғончаси ҳеч эскирмайди.
2. Ул нимадурким, кўзга яхши кўринур?
Туғилгон ер (Ватан). Туғилгон ер агарчи култепа бўлсин, бўлур иссиқ кўрингай Сидқийнинг қишлоғи ҳам ўз кўзига гулзор.
3. Охир кишини нима йиқадур?
Ғам. Деворни нам.
4. Оёққа боғ, юракка доғ нимадур?
Бола-чақа меҳри. Ҳар бирининг меҳри, эй Сидқий, оёғимга кишан, ҳар бирининг дарди ўртангон юраким узра доғ.
5. Ул кимдурким, кўзи ёришмайдур, ёқаси оқармайдур?
Қарзи кўп кишиким, мушукдин кўрққон сочқоғи киби бўлуб, уй чуқуридин чиқа олмайдур.
6. Ул нимадурким, тубандин юқори кўтарур?
Билим молдин яхширокким, ул сени сақлайдур, молни сен сақларсен. Билим ҳокимдур, мол маҳкум эрур.
7. Ақлнинг камолга етгани қайдин билинур?
Гап камаюр.
8. Тажриба нимага ўҳшайдур?
Сўз — тенглашиб бўлмайдиргон бир гўзал қиз кабидурким, уни енгмоқ учун кўп йиллар ўтадур. Қачон ул ҳолга кирса, ҳар икки тараф ҳам қартайгон бўлур.

• *Дилдаги гаплар*

ОДАМ БЎЛИШ УЧУН ОЛИМ БЎЛГАН ОДАМ

Юсуф Хос Ҳожибнинг машҳур «Қутадғу билик» асарини ҳозирги ўзбек тилига тўла таржима қилган ва уни илмий тадқиқ этган пискентлик олим Қаюм КАРИМОВ ҳақида эшитганмисиз? Буни қарангки, табиатан ўта камсуқум бўлган бу одам хатто хорижда ҳам маълум бўлган йирик илмий ишлари бўла туриб, лоақал илмий даражасини ўринига ҳам кўрмаган экан... Олтмиш уч ёшли фан номзоди билан бўладиган бугунги мулоқот ҳам Қаюм аканинг муштарийлар билан илк учрашувидир...

— Домла, ҳар бир исоннинг дунёқараши, ҳаёт тарзи маълум маънода ўзи яшаб турган давр муҳити билан боғлиқ бўлади. Билишимизча, Сизнинг ўсмирлик даврингиз уруш ва урушдан кейинги оғир вақтларга тўғри келган экан. Айтинг-чи, ана шундай мураккаб шароитда ҳамма кийинчиликларни орқага ташлаб, Сизни фақат илм йўлидан кетишга даъват қилган куч нима эди?

— ...Одам бўлишга интилиш ҳисси! Биз ҳам ўқисак, дунёни танисак, яхши-ёмонни ажратсак, деган ўй билан шу йўлни танлаганмиз. Бунгача бизнинг оддий колхозчи оиламизда замонавий, ўқимишли кишилар бўлмаган. Авлодимиздан ҳаҳали олим чиқмаган эди. Лекин менинг айнан тилшунослик бўйича мутахассис бўлишим ўзим учун ҳам тасодифий ҳол бўлди... Буни қандоқ тушунтирсам экан? ...Умуман, бир парча қоғоздаги ёзувни деб фан оламига кириб қолганмизда...

— Сир бўлмаса, у қанақа ёзув экан?

— Адашмасам, 1949 йил эди. Қайси институтда бўлсаям ўқисам бўлди, деган фикр билан Тошкентга келганман... Шаҳарни айланиб-айланиб, САГУнинг (ҳозирги ТошДУ) ўқув биносига бош суқдим. Қабул залида ҳар хил кўргазмалар, ихтисосликлар ҳақидаги турли маълумотлар илиб ташланган экан. Баногоҳ мен учун мутлақо тушунарсиз бўлган, бир парча қоғозга нозик дид билан битилган араб ёзувига кўзим тушди. Шарқшунослик факультетига оид маълумотлар орасидаги бу ёзув мени шундай сеҳрлаб олдики, анча вақтгача бу ердан кетолмай турдим. Охири, мен энди шу тилни ўрганмасам бўлмайди, деган қарорга келиб, шарқ факультетининг эрон-афғон филологияси бўлимига ҳужжатларимни топшириб кетдим. Илм ўрганиш нечоғлик машаққат эканлигини талаба бўлганимдан кейин билганман. Форс, араб, қисман инглиз тилларини катта иштиёқ билан ўрганганмиз. У вақтларда талабалар учун шарт-шароитлар йўқ ҳисоби эди. Эсимда, амаким берган қарзга эски пахталик чопон сотиб олиб, шу билан ўқишни битирганман... Тақсимот пайтида мени ҳорижий давлатга ишга юборадиган бўлишди. Бормайман, дедим...

— Нега?

— Оиламизнинг аҳволи анча ночор эди. Саккиз фарзанд... Онамиз ҳам ёш қазо қилиб кетдилар. Шароит шунақа бўлиб тургандан кейин қандай қилиб чет мамлакатда хотиржам ишлай оласиз?! Одам барибир бир томонини ўйлар экан-да...

— Бундан афсусланмайсизми?

— Йўқ. Имконияти йўқ нарсани орзу қилиш ҳаёлпарастликдан бошқа нарса эмас. Менинг назаримда одам ўзини танитиши учун ҳорижга бориб келиши жудаям шарт эмас. Аввало, уни ўз халқи танисин. Ўз халқига манзур бўлмай туриб, чет элга манзур бўлишга уриниш ўзини билган одамнинг иши эмас.

— Кечирасиз, домла, Сизда илмий иш билан шуғулланиш фикри қачон пайдо бўлган эди? Эшитишимизга қараганда, ўқишни битирганингиздан кейин мактабда оддий ўқитувчи бўлиб ишлаган экансиз...

— Ҳа, шундай бўлган. Дипломни олгач, Пискентдаги ўзим ўқиган мактабга ишга борганман. Яхшигина маош тўлашарди. Рафиқам ҳам ўқитувчилик қилар, биргаликда ишлаб топган пулимиз рўзғоримизга бемалол етиб-ортарди. 1956-57 йиллар эди ўшанда. Нима бўлди-ю, устозим, йирик тилшунос олим Олим Усмонов «Мактабни сенсиз ҳам эплашади, сен илм билан шуғулланишинг керак» деб Тошкентга ишга чақириб қолдилар. Ўйлаб қарасам, тўғри фикр. Оилам, икки фарзандим билан шаҳарга келдим. Аммо бу ердаги маош айтишга ҳам арзимайдиган даражада эди. Оддий аспирантнинг стипендияси билан уч йил ишладим, шу пулга оилани боқдим... Сабрнинг таги олтин, дейдиларку. Улуғ аждодларимизнинг эски қўлёзмаларда қолдириб кетган бебаҳо маънавий меросларини ўрганиб, қалб кўзимиз очилди. Яхши инсонлар орасида юриб, одам бўлдик... Биз учун энг муҳими ҳам шу... Қолаверса, менга ҳамиша маънан мадад бериб турган Олим Усмонов, Ҳамид Сулаймон, Солиҳ Муталлибов, Ходи Зариф сингари устозларни доимо миннатдорлик билан ёд этаман.

— Сиз Юсуф Хос Ҳожибнинг «Қутадғу билик» асарини жуда кўп йиллар давомида ўргандингиз. Мумкин бўлса, шу асар ҳақида ҳам қисқача тўхталиб ўтсангиз.

— Бу асар эски ўзбек адабиёти достончилигининг илк нодир намунаси ҳисобланади. Гарчи бу асар устида бир қанча олимлар илмий изланишлар олиб борган бўлсалар-да, у ҳали тўлиғича ўрганилмаган эди.

Мен ўн беш минг мисрадан ортиқ бўлган мазкур катта достонни 1960 йиллардан бошлаб ўрганишга киришганман. Орадан ўн бир йил ўтгандан кейин бу таржима ишим китоб бўлиб, нашрдан чиқди.

«Қутадғу билик» асарининг моҳияти шундаки, у ўзбек адабиёти ва эски ўзбек адабиёти бўйича иш юритадиган кишилар учун ниҳоятда бой манба ҳисобланади. Ундан нафақат адабиётшунослар, балки жуда кўп соҳа ва фан мутахассислари муҳим маълумотлар олишлари мумкин. Мен бу асарни инсон руҳини ўрганишнинг низомномаси, деб таърифлаган бўлардим.

— «Қутадғу билик» асарига бағишлаб Хитойда ўтказилган халқаро анжуманда «асарни тўла таржима қилган ва нашр эттирган ягона мутахассис» сифатида қатнашишингизни сўраб, Сизнинг номингизга таклифнома юборишган экан. Бормабсиз... Бу ҳам навбатдаги камтарликми?

— Йўғ-е! Тўғрисини айтсам, чўнтак кўтармаган... Бунгаям анча йил бўлиб қолди шекилли. Ўшанда таклифноманинг бир четидаги «келиш-кетиш ҳаражатларини зиммамизга олмаймиз» деган мазмундаги ёзувни ўқиб... Ахир Хитой деган жойга гириллаб бориб келаверса бўладиган маблағ менда қаёқданам бўлсин? Шу масалада қўллаб юборишларини сўраб бирон ташкилотга мурожаат қилишга эса кўнглим бўлмади. Хуллас, Хитойга боришдан ҳам воз кечганмиз...

— Ҳозир қандай илмий иш устида ишлаяпсиз?

— Биласизми, бир хил олимлар бўлади, бир йўла бир неча соҳаларда янгилик яратишга интилади. Иккинчи хил олимлар бор: битта ишни майдала-а-аб, умрининг охиригача ўрганади. Биз ана шу иккинчи хил тоифага кирсак керак. Яъни, ўша «Қутадғу билик» атрофида ҳанузгача «парвонамиз».

XI—XII асрга оид бўлган «Қутадғу билик», «Девони луғату турк», «Хибатул ҳақойиқ» асарлари тилининг изоҳли луғатини тузиб чиқдим. Бу кейинги 7-8 йиллик фаолиятимнинг маҳсулидир. Шу кунларда эса «Қутадғу билик» матнини ҳозирги ўзбек тилига изоҳи билан тайёрлаш ишини бошлаб юборганман.

— Фарзандларингиз орасида Сизнинг ишларингизни давом эттираётганлари ҳам борми?

— Йўқ. Болаларимнинг бири йўл қурувчи инженер, бири авиасозлик инженери, яна бири ҳуқуқ-тартибот ходими. Худога шукр, танлаган соҳаларида ҳалол меҳнат қилишаяпти.

Лекин қиз невараларимдан бирини, ўзининг қизиқишлари ва салоҳиятини ҳисобга олиб, илм соҳасига тайёрлаяпман. Чунки мен бошлаган ишни кимдир давом эттирмаса шунча қораламаларим, қийинчилик билан тўплаган кутубхонам эгасиз қолиб, меҳнатларим зое кетадими, дейманда... Илмни-илмни тушунадиган одамнинг қўлига топширсангиз тузук.

— Нодир қўлёзмалар орқали қадим ўзбек урф-одатлари, анъаналари, маънавий бойликлари билан ҳам яқиндан танишган олимсиз. Айтинг-чи, бугунги кун билан ўтмиш орасида, сизнингча, қандай яқинлик бор? Ёки аксинча, маънавиятимиздаги қайси нуқсонлар бизни тарихимиздан узоқлаштиради, деб ўйлайсиз?

— Худога шукрлар бўлсинким, ўтмиш аждодларимизга хос бўлган улуғ сифатлар халқимизнинг руҳида, шуурида ҳозиргача яшаб келаётганининг ўзи ҳеч қачон тарихдан узилиб кетмаслигимизни англатади. Масалан халқпарварлик, меҳнатсеварлик, ижодкорлик... Мамлакатимиз мустақил бўлгандан кейин собиқ тузум мафкураси таъсирида деярли йўқ бўлиб кетаётган урф-одатларимиз, анъаналаримиз ҳам гўё қайта тирила бошлади. Шу вақтгача номлари қоралаб келинган қатор тарихий аждодларимизнинг аслида ким бўлганлигини бугун яхши биламиз. Биз ўтмишни қанча кўп ўргансак дунёқарашимиз шунча кенгаяди, маънавиятимиз шунча бойийди. Ҳукуматимизнинг тарихимизни ўрганиш ишига алоҳида эътибор билан қараётгани ҳам бежиз эмас. Ўтмиш одамга нафақат илм беради, балки тарбия ҳам беради!

Ҳамма жойда ўзбекона таълим-тарбия усулларига амал қилишимиз, миллий анъаналаримизни кўз қорачиғидек сақлашимиз керак. Ўзбекнинг ўзбеклиги ҳам шунда-да!

Шу жойда бир воқеа ёдимга тушди. Дўстларимиздан бири фан номзоллиги учун илмий иш ҳимоя қилган йили унга йирик тилшунос олим, Қиргизистон Фанлар Академиясининг академиги Константин Юдахин оппонент бўлиб келди. Бу 1959 йилдаги гап... Ҳимоя куни олим минбарда туриб тақриз ўқиётувди, кимдир унинг олдига стаканда чой қўйиб кетди. Худди чет эллардагидек қилиб, бироз намойишкорона... Бу ҳам замонавийликнинг бир белгиси деб тушунилган бўлса керак-да. Томоғи қақрай бошлаган олим ўқишдан тўхтамаган ҳолда қўлини стаканга юборди. Бир ҳўплаш учун уни оғзига олиб борган эди, чой иссиқроқ экан шекилли, ундан кўтарилаётган ҳовур кўзойнакка урилиб, қоғоздаги ёзувларни ўқиб бўлмай қолди. Ноқулай аҳволга тушган Константин Кузмич ўқишдан тўхтади-да, кўзойнагини рўмолчага артганча, залга кўз югуртира бошлади.

Буёғи нима бўларкин, деб йиғилганлар ҳам сукутда. Кўзойнагини ободон тозалаб бўлган академик ҳазилнамо қилиб гап бошлади:

— Ўз анъаналари, урф-одатлари, меҳмоннавозлик санъати билан бутун дунёга довруғи кетган ўзбек юрти дорилфунунида... чой қуйиш учун... наҳотки бирорта пиёла-миёла топилмади?

У бу гапни ноқулай вазиятдан чиқиш учун шунчаки ҳазил йўсинида айтган бўлса-да, менга жуда қаттиқ таъсир қилди. Чунки бу гапнинг тагида катта маъно бор эди. Бу — танбеҳ эди...

Мен бу воқеани кўп эслайман. Ёшларимизга ҳам қаерда, қайси соҳада бўлишидан қатъий назар, ўз урф-одатларини унутмасликни, бошқалар олдида бу урфларни санъат даражасида намойиш этишларини уқтираман.

— Ёшлар ҳақида сўз очдингиз. Уларнинг илм-фан сохасида олиб бораётган ишларига қандай муносабат билдирасиз?

— Афсуски, илм-фан тараққиёти ҳозирги айланиб юргандар кўп-у, лекин «ярқ» этиб кўзга ташланадиган чинакам иқтидорлар ҳали кам. Бунинг учун фақат ёшларни айблаш балки нотўғридир. Чунки турғунлик йилларида ёшларга билим беришнинг формал усуллари қўлланилгани, эгалланиши лозим бўлган асосий соҳа ўрнига кўпроқ зарур бўлмаган фанларнинг ўқитилгани шундай асоратларга олиб келди.

Энди давр ўзгарди. Республикамиз мустақил бўлгач, бошқа соҳалар қатори илм-фан тизимида ҳам ўзгаришлар қилинаяпти. Ёшларга ўз иқтидорларини кўрсатишлари учун кенг йўл очиб берилмоқда, имкониятлар яратилмоқда. Энди улар майда-чуйда нарсаларга ўралашмасдан фақат ўқишлари керак, янгиликлар яратишлари керак. Ана, бизнинг қўлёзмалар институтимизда ҳам ҳали қанча ўрганилмаган мавзулар ётибди... Юртимиз тараққиёти учун мана шундай савобли ва керакли ишларни шу ёшлар қилмаса ким қилади? Мен ишонаманки, ўтмишини англаган, ўзлигини таниган ўзбек халқининг бугунги ёш авлоди бизнинг камчиликларимизни тўлдиради, келгусида кўп янгиликлар яратади. Бу юртда илм ҳеч қачон хор бўлмайди. Чунки ёшларимизда бунга интилиш бор, ҳавас бор, имконият бор. Ишқилиб шулар омон бўлишсин!

— Домла, қизиқарли суҳбатингиз учун ташаккур. Сизга ҳам муштарийларимиз номидан соғлиқ-омонлик, ижодий ишларингизга муваффақиятлар тилаймиз.

Зарифа ЭРАЛИЕВА суҳбатлашди.

Абу Райҳон Беруний ҳаётидан лавҳалар

ШОҲ ВА ОЛИМ

7.

Янги фарзанд кўрган Маҳмуд Ғазнавий ўз яқинларини саройга чақириб, катта зиёфат берди. Султоннинг Ҳиндистонга қилган ўнлаб сафарида ҳамроҳ бўлган Беруний ҳам бу зиёфатда бўлди. Зиёфатга келганлар Султоннинг хурсанчилиги учун эрталабгача ичиб чиқишди. Бу зиёфатда Маҳмуд Ғазнавийнинг Али Нуштегин деган машҳур лашкарбошиси ҳам бўлиб, у ҳам эрталабгача бўкиб ичди. Вақт эрталабки нонуштага яқинлашганда уйқусизлик ҳордиғи ва кўп ичилган шарофнинг таъсирида Али Нуштегин маст бўлиб қолди. Ҳамма нарсани меъёрида бажарадиган Берунийгина хушёр эди. Шунинг учун у Султон Маҳмуддан уйига кетишга рухсат сўраб турган Али Нуштегинни кўриб, уларга яқинлашди.

— Ёруғ кунда бу аҳволда амирнинг кўчада кўриниши номусдир, олампаноҳ, — деди Беруний Алининг қўлтиғидан олиб. — Пешин намозгача саройда дам олгани мақбул. Хушёр тортиб, сўнг уйига борур. Йўқ эса мухтасибнинг қўлига тушиб қолиши хавотири бор.

Маҳмуд Ғазнавий салтанатида мухтасиблик қилган амалдор, бозорлардаги маҳсулотлар сифатини, торозуларнинг тўғрилигини назорат қилишдан ташқари, унинг зиммасига мамлакатда тартиб-интизомнинг бажарилишини текшириб, шариат қонунларининг бузулмаслигини таъминлаш вазифалари ҳам юклатилган эди. Бу ишда мухтасиб қаттиқ қўл ва жазолашда ҳеч кимдан тап тортмаган.

— Тўғри айтдинг! — деди, Берунийнинг таклифини маъқуллаб Маҳмуд Ғазнавий ва Али Нуштегинга гапириб кўрди. — Обрўйингни тўкади. Мен ёнингга тушаолмай, ғам чекурмен.

Эллик минг отлиқнинг сипох-солари, жасур ва ўз даврининг қаҳрамони бўлган Али қандайдур бир мухтасиб унинг шуҳратига путур етказаолишини кўз олдига келтира олмас эди, албатта.

— Мен барибир кетурмен! — деди Али бошини мағрур кўтариб.

— Йўлини тўсма, — деди Маҳмуд ҳам жаҳл билан. — Кетса, кетаверсин!

Али отига миниб, икки юздан ортиқ чавандоз навкарлари ва ғуломлари билан уйига жўнади. Шаҳарнинг қоқ марказида Алининг қаршисидан ўн чоғлиқ навкарлари кузатувида мухтасиб чиқиб қолди. Алининг аҳволини кўрган мухтасиб, ўз навкарларига Алини отдан туширишни буюрди. Сўнгра ўзи ҳам отдан тушиб, машҳур лашкарбошининг шимини тушириб, қамчи билан савалай бошлади. Али Нуштегиннинг аскарлари ҳам, ғуломлари ҳам ҳеч нарса қила олмай, бош эгиб туришар эди. Мухтасиб кетгач, улар сулайиб қолган саркардаларини аста кўтариб, уйига олиб кетишди.

— Олимнинг сўзига кирмаган амирнинг жазаси шул! — дерди Али Нуштегин, оғриқдан инграб.

Бу хабарни эшитган Маҳмуд Ғазнавий, эртаси куни Али Нуштегинни уйига ташриф буюрди. Ўрнидан тураолмай ётган саркарда кийимини ечиб, оркасини Султонга кўрсатди. Унинг танасида қалтак зарбидан кўкариб кетмаган ер йўқ эди. Маҳмуд Ғазнавий хандон отиб кулиб юборди.

— Энди, кайф билан, кўчага чиқмайман деб сўз бер! — деди Маҳмуд кулгисини босаолмай,— тартиб ва бошқарув қонунларига қаттиқ риоя қилинган салтанатда ҳамма тенгдир!

8.

Маҳмуд Ғазнавийнинг ҳузурига бир йигит арз билан келди.

— Мен узоқ сафарга кетиш олдидан, — деди йигит Султон олдида ер ўпиб, — икки минг динор солинган бахмал халтачамни муҳирлаб, шаҳар қозисига омонат қилиб кетган эдим...

— Хўш?!

— Сафардан қайтиб, қози калондан хамёнимни бус-бутун олдим, — деди йигит ва лаблари титраб, кўзига ёш олди. — Уйга келиб, халтачани очиб қарасам, у ерда олтинлар ўрнига мис чақалар ётибти.

— Қозига олтин динорларни топширганинг аниқми?

— Каломулло урсин, олтин динорларни қолдирганман!

— Кейин нима бўлди?

— Қозининг олдига бориб, «сенга мен омонатга олтин қолдириб эдим.Энди халтачамдан мис чақалари чикди. Ахир бул қандай рўй берди?», деб сўрасам у «Сен менга оғзи муҳирланган халтача бергансан, ичида нима борлигини кўрсатмагансан» деб, туриб олди.

— Қозидан омонатингни олганда, — сўради, боши қотган Султон Маҳмуд, — Халтачангни оғзи тикилган ва муҳрланганмиди?

— Ҳа олий ҳазрат! — деди йигит, куюниб. — Халтачам қозига қандай берган бўлсам, худди шундай турган экан.

— Нега у холда олтинларинг мис чақага айландийкин? — деди Султон боши қотиб.

— Халтачамни бератириб, қози калон мендан «Сеникими?» деб сўраганида, «Ҳа меники», деганман, — деди йигит ва нафаси ичига тушди.

— Халтачанг қани?

Йигит қўйнидан яшил духобадан тикилган халтачани олиб, Султонга узатди. Султон Маҳмуд халтачани обдон текшириб, унда бирон тешик топа олмади, боши қотди.

— Олтинларинг масаласида бирор қарорга келурмиз, — деди ниҳоят Султон халтачани четга суриб қўйиб. — Халтачанг менда қолсин. Сенинг даъвоинг аниқлангунича саройдан кунига уч қадоқ ун билан бир қадоқ эт ҳамда ойига бир динордан олтин олиб турурсен.

Йигит икки букулиб, таъзим қилганича чиқиб кетди. Султон Маҳмуд халтачага тикилганича роса ўйлади. Бирор ақлли фикрга келаолмагач Берунийни саройга чақиртирди.

— Халтачанинг бирор ери киркилган, — деди Беруний ҳам халтачани текшириб кўриб. — Олтини мис чақага алмаштирилгач, яна аслига келтирилган.

— Чоки халтанинг ичидаку? — деди Султон Маҳмуд ҳам бўш келмай. — Фақат уни ташқаридан чатиб қўйиш мумкин. Бундай қилинганда ўғрилик очилиб қолар эди.

— Ўйлашимча, мен айтгандек бўлган, — деди Беруний, ўз фикридан қайтмай. — Шаҳарда шундай ямоқчилар борки, инсон лол қолгудек.

— Унда ямоқчиларни топдирай?

— Султон амри билан учтўрт ямоқчининг саройга олдирилиши иснотдур, ҳазрат, — деди Беруний ва четда ётган бахмал болишни кўриб, жилмайди. — Бул болишнинг кўринар еридан икки газ узунликда қилиб пичоқ билан йиртасан.

— Нечун?

— Эртасига, тонг билан икки кунга шикорга кетасан.

— Хўш, бунда не аниқланур?

— Сўнгра билурсен, — деди Беруний, мийиғида кулиб.

Султон Маҳмуд худди Беруний айтгандек қилди. Тунда ўзи суйган бахмал болишини пичоқ билан тилиб, тонг сахарлаб эса, шикор қилишга, далага чиқиб кетди. Саройда фақат фаррошлару соқчилар қолишди.

Султон хонасини йиғиштираётган ёш фаррош йиртилган болишни кўриб, эси оғиб қолаёзди. Унинг йиғлаётганини кўрган кекса фаррош йигитга жони ачиб, унинг холини сўради.

— Ғанимларим кириб, султоннинг суюкли болишини тилиб кетиптилар. Энди Султон менинг қорнимни тилур, — деди фаррош йигит йиғлаб.

— Буни сендан бўлак яна ким кўрди?

— Ҳеч кимса кўрганича йўқ.

— Жуда соз. У ҳолда мушкулинг, Оллоҳ берса, осон ечилур, — деди кекса фаррош.

— Қандай қилиб, отахон?,— сўради йигит, чолнинг гапига ишонқирамай.

— Султон Маҳмуд шикордан эрта қайтмас, — деди чол ўз режасини йигитга тушунтириб. — Чорминор бозорида бир кекса ямоқчи бор Саттор исмли.

Меросимизни ўрганамиз

Ямоқчиликда катта санъат эгасидир. Ғазнанинг ҳамма ямоқчилари унда шогирдлик қилишган.

— Хўш?!

— Сен болишнинг жилтини ечиб олда, унга олиб бориб бер, — деди кекса фаррош. — Қанча ҳақ сўраса рози бўл. Кесилган ерни шундай ямайдики, одам боласининг кўзи чокни илғай олмайди.

Фаррош йигит шу куниёқ Чорминорга бориб, Саттор ямоқчини топди. Ямоқчи ёстиқ жилдини бир динорга тиклаб берадиган бўлди. Аммо, буюртмани зудлик билан бажариб беришга келганда Саттор камида икки кун муҳлат сўради. Фаррош ямоқчига яна бир динор бериб, ишни эртагаёқ бажаришни йиғлаб сўради. Ямоқчининг фаррош ҳолига раҳми келиб, бурютмани олиб қолди.

Ич-ичидан куйинган фаррош тонг отиши билан Чорминор бозорига югурди. Чол ямалган ёстиқжилтни унга узатганида фаррош, уни қанча титмасин, ямоқнинг изини ҳам топаолмади.

Уч кун шикорда юрган Маҳмуд Ғазнавий саройга келиши билан ўз хонасига кириб, ёстиққа қаради. Пичоқ билан тилган йиртиқ ерни топаолмай, Берунийга савол аломатида қаради.

— Уйни йиғиштирган фаррошни топдир, — деди Беруний.

Бечора фаррошни дам ўтмай топиб келтирдилар. У оёғида тураолмай қалтирар эди.

— Мен шикорга кетуримда бул болиш жилти тилинган эди, — деди Султон Маҳмуд фаррошга тикилиб. — Ким уни асил холига келтирди?

— Султоним! Болиш жилти бутун бўлган, — деди фаррош йиғи аралаш. — Менга раҳим қилинг!

— Э тентак, кўркма! Бу болишни ўзим тилганман, — деди Маҳмуд сабри тугаб. — Менга ямоқчининг номини айт!

Азбаройи кўрққанидан фаррош йигитнинг оғзидан бирор сўз чиқа олмас, катта кўзлари атрофга бемаъни қараб турар эди. Султондан ижозат олиб, гапга Беруний аралашди.

— Болишни қастдан йиртилишида бир маъни бордир, иним, — деди, Беруний йигитнинг елкасидан олиб, ердан турғизар экан, унга секин деди. — Мен кафиллик қилурманки, сенга сира зиён тегмас. Сен фақат ўз ҳунарининг устаси бўлган ямоқчининг номини Султонга айтсанг бас.

— Чорминор бозоридаги Саттор ямоқчи, — деди йигит бироз ўзига келиб.

Саройга келтирилган Саттор ямоқчидан Маҳмуд Ғазнавий болишни у ямаганини билиб олгач, ундан сўради.

— Уста, бизга айтчи, шаҳарда сендан бўлак яна бирор уста борми сендек санъатга эга бўлган?

— Йўқ, олампаноҳ!

— Йил давомида сен биронта бадавлат кимсанинг бахмал хамёнини тикиб берганмидинг? — ўсмоқилатиб сўради Султон Маҳмуд.

— Тикканман, олампаноҳ, — деди уста савол йўналишига тушунмай.

— Кимники, ёдингда борми?

— Ғазнанинг қози калони буюртма бериб эди, — деди уста хотиржамгина. — Аниқроғи, ишни унинг уйида бажариб эрдим... Иш ҳақига ул зот икки динор бериб, мени рози қилган.

Маҳмуд Ғазнавий ва Беруний бир-бирига маъноли қараб, кулиб қўйишди. Султон бу чигал ишни янада ойдинлаштирмоқчи бўлди.

— Агар ҳамённи кўрсанг, танирмидинг? — сўради Султон устадан.

— Ўзим бажарган ишни қиёматда ҳам танийман, — деди уста пинагини бузмай.

Султон Маҳмуд ёстиқ остига яшириб қўйган ҳамённи олиб, уста олдига ташлади.

— Ҳа, худди шул ҳамён, — деди уста ҳамённи ағдариб кўриб, кейин бармоғи билан кўрсатиб, жилмайди. — Мана бу ерини чатиб берганман.

Султон навкарларига ҳамён эгаси билан қози калонни топиб келишни буюрди. Устани эса бошқа хонага олиб чиқишди.

Қозикалон эшикдан жилмайиб кириб, Султон Маҳмудга икки букулиб салом бердида, ўзининг одатдаги ерига бориб тиз чўкди.

— Сендек кекса ва ўқимишли одамни шаҳарда адолат ўрнатсин деб, биз Ғазнага қози калон қилиб тайинлаган эдик, — деди Султон Маҳмуд ўткир кўзларини қозига тикиб. — Салтанатимизда бўлган икки мингдан ортиқ, билимлари сеникидан ўн карра ўткир фузалолар ичинда сени хуш кўрган эрдик. Сен бўлсанг нонкўрлик қилдинг, мусулмонларнинг ҳақларига хиёнат қилдинг.

— Олампаноҳ! Худонинг олдида ҳам, салтанат олдида ҳам покман! — деди қози ранги ўчиб. — Мендан аламзада, хусуматли кимсалар орамизга раҳна солиш ниятидадурлар!

— Қари ит, Оллоҳнинг номини тилингга олма!, — бақирди Султон ва ҳамённи олиб, унга кўрсатди. — Сен, бир мусулмоннинг берган омонатига хиёнат қилгансан. Сенинг еринг жаҳаннамдир!

— Ҳеч ким менга омонат қолдирмаган, султоним, — тонди қози. — Бу ҳамённи бўлса, ҳозир кўриб турибман!

Маҳмуд Ғазнавийнинг имоси билан ҳамённинг эгаси билан ямоқчи устани олиб киришди. Уларни кўриб, қозининг хуши кетди. Ҳамён эгасига икки минг динор ундириб берилди. Қози калоннинг олтинлари эса хазина ҳисобига ўтказилиб, молумулки азият чеккаларига бўлиб берилди. Ўзини эса, калтаклаб, қозихонанинг дарвозасига оёғидан осиб қўйишди.

Аъзам АЗИМОВ.

(Боши газетанинг ўтган сонларида).

Ҳайрулла Ғуломов ўғли Козимжон ва жияни Аҳмаджонларнинг хизмат қилаётган бўлинмаларига соғлиқларини билиб, уларнинг дийдорига тўйиб келиш ниятида борган эди. Бу йигитлар ҳақида командирнинг илиқ сўзларини эшитиб Ҳайрулла ака беҳад хурсанд бўлди.

Суратда: Х. Ғуломов Козимжон (чапда) ва Аҳмаджонлар билан.

Х. МАМАТҚУЛОВ суратга олган.

СЕНИ ВАТАН КУТАДИ, ЙИГИТ

Шаҳримиздаги Абдулла Қаҳҳор маданият уйида фаолият кўрсатаётган бир гуруҳ ижодий жамоалар томонидан тайёрланган «Сени Ватан кутади, йигит» деб номланган адабий мусиқали дастур ҳарбий бўлинмаларда намойиш этилиб, аскарларнинг олқишига сазовор бўлди. Айниқса маданият уйидаги «Яхши ният» вокал-чолғу дастасининг ёшларга мос куй ва қўшиқлари, «Дурдона» ашула ва рақс дастаси ижро этган мафтункор рақслар, Салтанатхон Сиддиқова раҳбарлигидаги «Ҳуррият» фольклор—этнографик ансамбли талқинидаги қадим наволар дастурнинг янада файзли чиқишига омил бўлган. Ижодий жамоа аъзоларидан Раҳимжон Орифжонов, Бахтиёр Зокиров, Акбаржон Алимов, Адҳамжон Каримов, Носира Абдуллаевалар ижро этган куй-қўшиқлар барчага манзур бўлди.

ОЛОВ ҲАЛҚАСИ ҚАҲРАМОНЛАРИ

Пойтахтимиздаги Мирзо Улуғбек тумани маданият уйи ижодий жамоаси Ғалабанинг 50 йиллигига бағишлаб «Олов ҳалқаси қаҳрамонлари» номли театрлаштирилган томоша намойиш этди. Унда ҳамюртларимиз кўрсатган қаҳрамонликлар ҳақида ҳикоя қилинади. Шунингдек, маданият уйи бадиий ҳаваскорлари саҳнага олиб чиққан уруш йиллари қўшиқлари, бошқа турли томошалар ҳам кечага файз бағишлади.

С. СИРОЖИДДИНОВ.

• Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан

БИЗ УРУШНИ КЎРМАГАНМИЗ...

— Ҳа, биз урушни кўрмаганмиз, — деди мен билан суҳбатида санамлик меҳнат фахрийси Зиёбек ака Эшматов. — Бизнинг бошимизга уруш ўқлари ёғилмади. Лекин урушнинг даҳшатини оналаримизнинг кўзларидан билиб олардик. Тош қаттиқ дейишади, тошдан ҳам бош қаттиқ экан, бу бош уруш орасида бўлмаса ҳам, ўқлар, бомбалар даҳшатларини кўрмаса ҳам фронт орқасини мустаҳкамлаш учун неларни кўрмади дейсиз, ука.

... Зиёбек ҳам ўшанда ҳали бола эди. Отаси аллақачон урушга кетган. Бутун оиланинг ташвиши энди шу нимжонгина болакайнинг гарданида эди. Қийинчилик, бахтсизлик кишини қайтадан дунёга келтириш билан бирга бирдан улғайтириб ҳам қўяди. Зиёбек ака ўша пайтдаги «Оқ олтин» жамоа хўжалигининг раиси Жонсайид акага келиб учрашди. Раис унинг кўнглини кўтарди. Эртадан бошлаб қўш омочга чиқишини айтди. Шу-шу Зиёбек аканинг мактаби ҳам, муаллими ҳам, китоблари ҳам сағир қолди. У далага чиқиб омоч билан ер ҳайдади, ғалла экадиганларга қарашди. Кўкламги экин тамом бўлгач, пахтага ишлов берувчи «акушка»га қўшилган отларни тортди. Жамоа хўжалигининг аҳволи оғир. Меҳнат кунига чиққан даромад фронтчиларга юборилади. Ишловчилар учун эса бир кунга бир дона кунга солса қуёш кўринадиган кулчатой ёки қайнатилган лавлаги берилади. Қишлоқ нотинч. Ҳар куни кимнингдир уйига «қора хат» келади. Лекин инсон тобутга қараб эмас, бешикка қараб умид билан яшаркан. Зиёбек ака ҳам эртанги кунга, ғалабага ишонч билан, умид билан яшади. — Яхшиямки, ҳовлимизда сигиримиз бор эди, — дейди Зиёбек Эшматов. — Биласизми, одамлар «сигирлиги маъмур эшик, сигирсизи — сағир эшик» деб бекорга айтишмаган. Шу сигир жонивор жонимизга ора кирарди. Ҳар қалай сут, қатиқ, қурт ўзимиздан чиқар, укаларимнинг оғзи оқарарди. Шу сигир туфайли қўшниларга ҳам сут-қатиқдан қарашиб турардик.

Орадан бир йилча вақт ўтгач Зиёбек ака тракторчиларга табелчи-ҳисобчи бўлди. Кечалари эса жамоа хўжалигининг чойхонасига кўсак чувиётган аёллару қари қартангларга газеталардан уруш хабарларини ўқиб берарди. Одамларда дунёнинг пойдевори бўлган умидни, ғалабага бўлган ишончни уйғотарди. Ўша йили Зиёбек ака ўз тенги йигитчалару қизалоқларни йиғиб, Санамнинг пастидаги сайхонликка дарахтлар экиб, боғ яратди. Бу уруш пайтида Оҳангарон хўжаликлари ичида ягона олмазор боғ эди.

Одатда ер ҳамиша пок инсонларга суянади. Зеро, Одамото ва Момоҳаводан одамларга деҳқончилик, табиблик ва муҳаббат мерос бўлиб қолган. Ёшлар беш гектарлик олмазор ичига пахта экишди, икки йилнинг бадалида шу ердан мўл пахта ҳосили кўтаришди. Пахтадан келган даромад эса яна урушга юборилди. Йигитнинг элига, ерига муҳаббати тошни ошга айлантиради, деганлари ҳақ гап экан. Тадбирли раис Жонсайид аканинг маслаҳати билан Зиёбек ака ўз тенқурларидан ўн беш кишини тўплаб Овваз қирларига чиқиб кетди. У ердан омоч билан ер очиб буғдойзорлар барпо этди. Хўжалик чорваси учун қирда ётиб дўстлари билан биргаликда пичан ўришди. Ўриб, хўкизлар билан янги янчилган ғаллани Оҳангарон ғалла пунктига от, эшаклар, аравалар билан ташишарди.

Уруш тугади. Лекин яна ҳали вояга етмаган Зиёбек ва унинг тенгдошлари гарданида қолди далаю даштлар. Яна қаттиқ меҳнат бошланди. Замон ўтиши билан одамлар меҳнатларининг самараси сезилиб қолди: қора-қозон гўшт кўрди, мой ялади.

Мен уруш ва унинг оқибатлари, фронт орқасини мустаҳкамлаш тўғрисидаги мавзуда Зиёбек ака билан суҳбатлашиб ўтирибман. Суҳбатимиздан шу нарса маълум бўлдики, ҳақиқатан ҳам фронт орқасини мустаҳкамлашда унинг қилмаган иши, кўрмаган қийинчиликлари қолмаган экан.

Зиёбек ака билан хайрлашарканман, сидқидилдан шунга имон келтирдимки, фашизм устидан қозонилган ғалабанинг бир қисмида Зиёбек ака Эшматовлардек фронт ичкариси фидокорларининг ҳам муносиб ҳиссалари бор.

Мўмин ҚАЮМ.

ЮРТИМИЗГА ТЕМУРЛАР КЕРАК

Мард, матонатли, фидойи ўғлонларнинг миллий армиямиз сафларини тўлдириши замон тақозосидир. Бунинг учун йигитларни ҳарбий хизматга тайёрлаш ишларига жиддий эътибор қаратиш, улар онгига Ватан тушунчасини тўлароқ сингдириш мақсадга мувофиқдир.

Буни тўғри англаган вилоят Мудофаа ишлари бошқармаси вилоят Ёшлар Иттифоқи қўмитаси билан биргаликда бир қатор тадбирларни режалаштирганлар. Жумладан икки йилдан буён «Аскар» ва «Мактабларо ҳарбий машқларга тайёргарлик, мактаб хоналаримизнинг жиҳозлари» кўрик-танловлари ўтказилмоқда. Бу тадбирлар республикада биринчи бўлиб вилоятимизда амалга оширилаётир.

Кўрик-танлов Оҳангарон ва Янгийўл шаҳрида кўнгилдагидек ўтказилди. Энди бу мусобақа Паркентда бўлиши лозим. Аммо...

Вилоят ҳокимининг танловни ўтказиш тўғрисидаги махсус қарори бўлишига қарамай мазкур туманда тайёргарлик ишлари кўнгилдагидек олиб борилмаётир. Биргина 25-ўрта мактаб ҳарбий таълим ўқитувчиси Мирзаали Турдиқуловнинг жонкуярлигини ҳисобга олмасак, бошқа мактабларда ҳаракат сезилмайди.

Кўрик-танловга панжа ортидан қараётган туман халқ таълими бўлими ходимлари ва бошқа мутасаддилар «Олма пиш оғзимга туш» қабилида иш кўришмоқда. Улар ўзлари бугун тарбиялаётган йигитлар эртанги Ватан ҳимоячилари эканликларини унутмасликлари лозим.

А. РАИМОВ.

СПОРТ

ФУТБОЛ ЭШИК ҚОҚМОҚДА

Республикамиз футбол жамоалари қатори вилоятимизнинг «Политотдел» ҳамда «Чирчиқ» командалари, шунингдек, биринчи гуруҳ иштирокчилари янги мавсумга тайёргарликни тобора қизитмоқдалар. Яна беш кундан кейин қатор шаҳарларда «Пахтакор» хотира турнири бошланади. Жамоалар аввалига гуруҳларга бўлиниб куч синашадилар, сўнгра ғолиблар ҳал қилувчи ўйинларни ўтказишади.

Ўзбекистон чемпионлигининг биринчи гуруҳида беллашаётган Бекободнинг «Металлург» футболчилари ҳам ана шу хотира турнирида иштирок этишади. Кунлар исиб кетганидан фойдаланган бекободликлар бир неча мавсумолди ўртоқлик ўйинларини ўтказишди. Улар олий гуруҳ вакили Жиззахнинг «Сўғдиона» жамоасини 3:2 ҳисобида енгиб, Тошкентнинг «Истиқлол» жамоаси билан 2:2 ҳисобида дуранг ўйнадилар. Чирчиқда эса 17 команда иштирокида мини футбол бўйича ўтказилаётган беллашувлар якунловчи босқичга кирди.

УНВОН МУБОРАК, ҲАКАМЛАР!

Халқаро Футбол Федерациясининг қарорига биноан республикамизнинг бир гуруҳ вакилларига халқаро даражадаги ҳакамлик унвонлари берилди. Бундай шарафли унвонга Сардор Нажафалиев, Зокир Абдуллаев, Бобур Ҳайдаров, Рашид Айтеков, Тоир Тошмуҳамедов ва Хушвақт Мухторовлар сазовор бўлдилар.

Жамғарма Банки

ДИҚҚАТ ЯНГИЛИК

Ўзбекистон Республикаси Жамғарма банки томонидан «Капитал» ва «Капитал-ЛЮКС» омонатлари жорий этилди.

«Капитал» ва «Капитал-ЛЮКС» омонатлари бўйича даромад ҳар ойда 9 фоиздан тўланади ва бу фоизлардан сиз тўлиқ ёки қисман олиб фойдаланишингиз мумкин. Бундан ташқари бу омонатларни пул ўтказиш йўли билан ҳам очишингиз мумкин.

«Капитал» омонати 1 йил муддатга очилади ва энг кам миқдори 1000 сўм. Бу омонат бўйича фоизларни 1 йил давомида олиб ишлатмасангиз сиз 180 фоиздан юқори даромад оласиз.

«Капитал-ЛЮКС» омонати 6 ой муддатга очилади ва энг кам миқдори 3000 сўм. Бу омонат бўйича сиз жорий ой учун фоизларни олдиндан олиб фойдаланишингиз ва истаган миқдордаги қўшимча пулни қўйишингиз мумкин.

Маълумот учун Тошкент вилоятидаги Жамғарма банкининг исталган бўлимидан ёки қуйидаги телефонлар орқали билиб олишингиз мумкин.

Телефон: 78-03-37, 78-22-84

Миробод туманига қарашли «MAGIC» тижорат ишлаб чиқариш фирмаси

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар бир ой давомида қабул қилинади. Тел: 44-20-75

Оҳангарон тумани ички ишлар бўлими жамоаси бўлим бошлиғи Эргаш Эркаевга отаси

Мингбой ЭРКАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси, Тошкент вилоят шифохонаси маъмурияти, касаба уюшмаси урология бўлими бошлиғи

Файзулла Махмудович ҚАМБАРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

ИДОРА, ТАШКИЛОТ ВА КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ, ҲИСОБЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 13 декабрдаги «Ўзбекистон Республикасининг 1995 йилги давлат-бюджетининг асосий параметрлари тўғрисида»ги қарорига асосан Тошкент вилоят ижтимоий суғурта жамғарма бўлими тўловчилари томонидан ойлик маош жамғармасидан 40 фоизи миқдорда суғурта бадалларини тўлаш тартиби сақланиб қолганлиги ҳақида маълум қилади. Шу жумладан:

— **ИЖТИМОИЙ СУҒУРТА ЖАМҒАРМАСИГА — 36 фоиз**
— **КАСАБАЛАР УЮШМАСИ ФЕДЕРАЦИЯ КЕНГАШИГА — 2 фоиз**
— **БАНДЛИК ҲАРАКАТИ ЖАМҒАРМАСИГА — 2 фоиз**

Вилоят ташкилотлари суғурта бадалларини ўз вақтида ижтимоий суғурта жамғармасига ўтказишларини сўраймиз.

• Японня кўчаларида ғилдиракли телевизорлар, яъни автомашиналарга ўрнатилган улкан кўчма экранлар пайдо бўлди. Бу рангли тасвирли экранларда видеомагнитофон ёрдами билан узлуксиз равишда реклама ва эълонлар намойиш этиб борилади.

***

АҚШдаги «Смит Корона» фирмаси таҳрир қиладиган ёзув машинкасини ихтиро қилди. Бу ғаройиб машинка ёзилаётган матнда бирор сўз такрор, ноўрин ишлатилган чоғда дарҳол сигнал беради ва хатто ўша сўзни алмаштириш учун унинг маънодошини ҳам айтади.

***

Маълумки, ҳар бир инсонни кўзга кўринмас биомайдон ўраб туради. Бир гуруҳ олимларнинг хулосаларига қараганда, бу биомайдон вақти-вақти билан танани тарк этиб тураркан.

ХАЙРАТОМУЗ КАШФИЁТЛАР

Масалан 22 мартдан 22 сентябргача бўлган давр оралиғида туғилган кишиларнинг биоқобиғи ҳар ойнинг 17 ва 22-кунлари оралиғида танани тарк этса. 23 сентябрдан 21 мартгача бўлган давр оралиғида туғилганларнинг биоқобиғи эса ҳар ойнинг 5 ва 10-кунлари оралиғида вужудни тарк этади. Шу кунларда инсонларнинг ташқи таъсирларга қарши ҳимоя қобилияти пасайиб, касаликка чалиниш хавфи ортар экан. Бинобарин, олимлар ана шу кунларда кишилар ўз саломатликларига эътибор беришларини маслаҳат бериб, шифокорларга бу муддатларда иложи борича жарроҳ қилмасликни тавсия этишаётир.

***

АҚШнинг Техас штати тажрибахоналаридан бирида ғаройиб суперкомпьютер яратилди. Истаган киши САЙК деб номланувчи бу компьютер билан бемалол суҳбатлашиб, ундан ўзини қизиқтирган саволларга жавоб олиши мумкин. САЙК 14 ёшли ўсмирдек фикрлайди. Бир гуруҳ олимлар ҳар куни унинг миясига инсон ва олам ҳақидаги турли маълумотларни жойлаштирадилар. Мутахассисларнинг сўзларига қараганда, бу темир «ўсмир»ни яратишда қатор қийинчиликларни енгиб ўтишга тўғри келди. Сабаби унга сувнинг фақат юқоридан қуйига қараб оқиши, инсоннинг бир вақтнинг ўзида икки жойда мавжуд бўла олмаслиги каби оддий ҳақиқатларни ҳам зўр бериб ўқтиришга тўғри келган.

Тўпловчи: Саида ЖУРАЕВА

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOŞKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Муҳаррир: Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 33-40-48 Эълонлар: 33-99-15, 32-57-27.

• Мақолалар, эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун муаллифлар, реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

• Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0054. 18527 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

"Шарқ" нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 19.00. 1 2 3 4 5 6